

Europejskie portfolio dla studentów i nauczycieli wychowania przedszkolnego

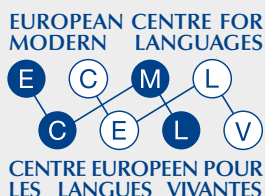
Wielojęzyczność i międzykulturowość
w wychowaniu przedszkolnym

Francis Goullier
Catherine Carré-Karlinger
Natalia Orlova
Maria Roussi

PORTFOLIO

OŚRODEK ROZWOJU EDUKACJI

CENTRE EUROPEEN POUR
LES LANGUES VIVANTES

CONSEIL DE L'EUROPE

PROMOWANIE WYSOKIEJ JAKOŚCI EDUKACJI JĘZYKOWEJ

Europejskie Centrum Języków Nowożytnych (ECJN) jest instytucją Rady Europy, do której należą obecnie 33 państwa.

ECJN wspiera państwa członkowskie w rozwiązywaniu problemów dotyczących edukacji poprzez:

- promowanie innowacyjności w edukacji językowej,
- podnoszenie jakości uczenia się i nauczania języków,
- wspieranie wdrażania polityki edukacji językowej,
- wspieranie dialogu między osobami czynnie uczestniczącymi w edukacji językowej oraz zarządzającymi oświatą.

W ramach 4-letnich programów Centrum współpracuje z ministerstwami, ekspertami w dziedzinie języków, instytucjami krajowymi oraz międzynarodowymi organizacjami językowymi.

W zakresie realizacji własnych programów ECJN stanowi platformę, na której gromadzone są i rozpowszechniane informacje, inicjowane dyskusje, odbywa się wymiana dobrych praktyk przez osoby propagujące działania związane z edukacją językową. Centrum organizuje także ogólnoeuropejskie sieci dla nauczycieli, edukatorów, trenerów nauczycieli, badaczy, a także osób odpowiedzialnych za edukację.

Prace Centrum koncentrują się na obszarach istotnych dla państw członkowskich, takich jak migracja i edukacja językowa, edukacja wielojęzyczna, mobilność i edukacja międzykulturowa, nowe media w edukacji językowej, ocenianie i ewaluacja, wczesna nauka języków obcych, zintegrowane kształcenie

przedmiotowo-językowe, języki w kontekście rynku pracy. Dlatego też wspieranie nauczycieli stanowi podstawę pracy Europejskiego Centrum Języków Nowożytnych.

Działania prowadzone przez ECJN są spójne z działalnością Wydziału Polityki Językowej Rady Europy, odpowiedzialnego za rozwój polityk i narzędzi planowania w obszarze edukacji językowej, oraz Sekretariatu Europejskiej Karty Języków Regionalnych lub Mniejszościowych.

Niniejsza publikacja powstała w ramach programu ECJN na lata 2012–2015, zatytułowanego *Uczenie się przez języki. Promowanie edukacji włączającej, wielojęzycznej i międzykulturowej*.

W czasach międzynarodowych napięć politycznych i intensywnych ruchów migracyjnych dokument stanowi źródło aktualnych i przydatnych porad, wskazówek, a także dobrych praktyk w zakresie edukacji włączającej, wielojęzyczności i międzykulturowości. Jest także owocem wspólnego wysiłku i dążenia ECJN do podnoszenia jakości edukacji językowej w tych trudnych czasach.

Publikacja ECJN ilustruje zaangażowanie i aktywne uczestnictwo wszystkich osób, które brały udział w 21 międzynarodowych projektach i zajęciach edukacyjno-doradczych. Promocją rezultatów tych przedsięwzięć oraz ich dostosowaniem do potrzeb różnych środowisk edukacyjnych zajmują się krajowe punkty kontaktowe zlokalizowane w każdym z państw członkowskich Centrum: www.ecml.at/contactpoints.

Wszystkie publikacje ECJN i towarzyszące im materiały można pobrać ze strony: www.ecml.at.

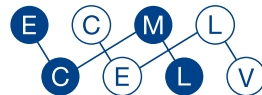
Europejskie portfolio dla studentów i nauczycieli wychowania przedszkolnego

Wielojęzyczność i międzykulturowość
w wychowaniu przedszkolnym

OŚRODEK ROZWOJU EDUKACJI

EUROPEAN CENTRE FOR
MODERN LANGUAGES

CENTRE EUROPEEN POUR
LES LANGUES VIVANTES

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Tytuł oryginału: *Portfolio européen pour les éducateurs et éducatrices en préélémentaire. La dimension langagière et l'éducation plurilingue et interculturelle*

Publikacja powstała w ramach programu Europejskiego Centrum Języków Nowożytnych Rady Europy na lata 2012–2015, zatytułowanego *Uczenie się przez języki. Promowanie edukacji włączającej, wielojęzycznej i międzykulturowej*.

Za opinie wyrażone w tej pracy wyłączną odpowiedzialność ponoszą jej autorzy; opinie te nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Rady Europy.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Żadna część niniejszej publikacji nie może być tłumaczona, reprodukowana ani przekazywana w jakiegokolwiek formie elektronicznej (płyta CD-ROM, internet itp.), mechanicznej (fotokopia, nagranie, wszelkie systemy przechowywania i wyszukiwania danych itd.) bez pisemnej zgody Directorate of Communication (FR-67075 Strasbourg Cedex publishing@coe.int).

Wydawnictwo Rady Europy
Council of Europe Publishing
FR-67075 Strasbourg Cedex
<http://book.coe.int>

Europejskie Centrum Języków Nowożytnych/Rada Europy
European Centre of Modern Languages/Council of Europe
Nikolaiplatz 4
A-8020 Graz
www.ecml.at

© Rada Europy, grudzień 2015

Zdjęcie na okładce: Shutterstock

Wydanie w języku polskim:
*Europejskie portfolio dla studentów i nauczycieli wychowania przedszkolnego.
Wielojęzyczność i międzykulturowość w wychowaniu przedszkolnym*

Przekład z języka angielskiego: Justyna Maziarska-Lesisz, Elżbieta Witkowska
Redakcja naukowa polskiej wersji językowej: dr hab. prof. UP Małgorzata Pamuła-Behrens
Redakcja i korekta: Elżbieta Gorazińska
Redakcja techniczna i skład: Wojciech Romerowicz

ISBN 978-83-66047-47-1

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Warszawa 2019
Wydanie I

00-478 Warszawa
Aleje Ujazdowskie 28
www.ore.edu.pl

Spis treści

List przewodni do wydania polskiego	6
Wstęp	7
Rada Europy a języki	10
Kluczowe kwestie dotyczące PEPELINO	12
Mój profil zawodowy	14
Biografia językowa	19
Refleksja nad kompetencjami zawodowymi	23
 Dostosowanie sposobu komunikowania się z dziećmi	25
 Pozytywne reagowanie na różnorodność językową i kulturową	34
 Uwzględnianie sposobu, w jaki dzieci nabywają języki	43
 Organizowanie zajęć na temat różnorodności językowej i kulturowej	52
 Uwzględnianie indywidualnych potrzeb dzieci	61
 Wspieranie rozwoju językowego dzieci z innymi językami pierwszymi	70
 Współpraca z rodzinami dzieci	79
 Praca w zespole	88
Znajomość języków obcych	97
Dossier	101
Lista deskryptorów kompetencji zawodowych	104

List przewodni do wydania polskiego

Edukacja przedszkolna jest filarem całej edukacji, ponieważ przypada na okres sensorywny w rozwoju wielu obszarów poznawczych, emocjonalnych i społecznych dzieci. Pierwsze pięć lat życia dziecka to czas kluczowy dla jego rozwoju, a to, czego dziecko nauczy się w tym wieku, będzie procentowało przez całe jego życie.

W okresie przedszkolnym dzieci rozwijają umiejętności językowe, wyobraźnię, poczucie inicjatywy, budują swoją motywację wewnętrzną, a także przygotowują się do rozpoczęcia nauki w szkole, ucząc się porozumiewania z otoczeniem (por. Molińska, Ratajczak 2014). Te kompetencje stają się filarami kolejnych, nadbudowywanych w następnych etapach życia.

Autorzy analizy systemów sprawowania w różnych krajach opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym, zatytułowanej *Wczesna edukacja i opieka nad dzieckiem w Europie: zmniejszanie nierówności społecznych i kulturowych* (Eurydice 2009:109), podkreślają, że w przygotowaniu przyszłych nauczycieli i doskonaleniu osób już wykonujących ten zawód ważne są treści nauczania i sposoby ich przekazywania. Analitycy zwracają uwagę, że nie bez znaczenia dla procesu kształcenia nauczycieli są ich postawy. Twierdzą oni, że w dynamicznie zmieniającym się otoczeniu nauczyciel przedszkola powinien wykazywać umiejętność pracy w środowisku wielojęzycznym oraz wielokulturowym, a postawą otwartości – udzielać wsparcia dzieciom i rodzinom powierzającym dziecko placówce przedszkolnej. Oczekuje się, że nauczyciel będzie potrafił wspierać w całościowym rozwoju także te dzieci, które słabo mówią w języku większościowym oraz dzieci z doświadczeniem migracyjnym.

Ze względu na duże znaczenie okresu przedszkolnego dla rozwoju dziecka wszyscy zaangażowani w opiekę nad dziećmi w tym wieku powinni być na tyle dobrze przygoto-

wani do pracy, aby czas ten dzieci spędziły efektywnie i odniosły długotrwałe korzyści. W raporcie UNESCO (2005:21) dotyczącym jakości edukacji na świecie czytamy, że nauczyciele są najistotniejszym ogniwem w procesie skutecznego uczenia na tym etapie edukacji – zatem efektywność kształcenia dzieci w dużym stopniu będzie zależała od przygotowania zawodowego nauczycieli.

Jednym z ważniejszych narzędzi wspierających proces przygotowania nauczyciela do zawodu jest jego portfolio zawodowe, w którym gromadzone są materiały poświadczające kompetencje potrzebne do wychowywania dziecka. Analizując dowody zebrane w nauczycielskim dossier, mamy ponadto możliwość prześledzenia tego procesu.

Niniejsza publikacja jest przeznaczona dla studentów przygotowujących się do pracy w zawodzie nauczyciela przedszkola lub osób już wykonujących tę pracę i zainteresowanych rozwijaniem swojego warsztatu zawodowego. Jak piszą jej autorzy, koncentrując się na różnojęzycznym i międzykulturowym wymiarze pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym: PEPELINO stanowi narzędzie do autorefleksji nad nauczycielskimi kompetencjami zawodowymi.

Dokument został opracowany w Europejskim Centrum Języków Nowożytnych Rady Europy przez zespół ekspertów z Austrii, Czech, Francji i Grecji we współpracy z nauczycielami z 33 państw członkowskich ECML i innych krajów. Ma on zachęcać nauczycieli do refleksji na temat edukacji dzieci w placówkach przedszkolnych, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień związanych z nabywaniem języków (pierwszego oraz kolejnych), rozwojem kompetencji różnojęzycznych oraz edukacji międzykulturowej.

dr hab. prof. UP Małgorzata Pamuła-Behrens
Centrum Badań nad Edukacją i Integracją Migrantów
Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie

Wstęp

Drodzy Nauczyciele i Nauczycielki!
Drodzy Studenci i Studentki!

Wspieranie dzieci w rozwijaniu umiejętności komunikowania się, rozumienia oraz interakcji to zadanie nie tylko ekscytujące i dające wiele satysfakcji, ale również bardzo odpowiedzialne. Nabywanie kompetencji zawodowych, niezbędnych do prowadzenia przez nauczyciela wychowania przedszkolnego, jest trudnym i długotrwałym procesem, który wymaga systematycznej refleksji nad własnymi wartościami, spostrzeżeniami, doświadczeniami i zdobywaną praktyką – refleksji dokonywanej samodzielnie, jak i we współpracy z innymi.

PEPELINO zostało zaprojektowane w taki sposób, aby pomagać osobom w procesie autorefleksji. Znajdują się tu informacje dotyczące wiedzy, umiejętności i postaw, które ułatwiają nauczycielowi wychowania przedszkolnego wspieranie rozwoju językowego i kulturowego dzieci, stanowiącego integralną część procesu edukacyjnego w społeczeństwie wielokulturowym.

PEPELINO może być wykorzystane zarówno przez studentów przygotowujących się do pracy z dziećmi, jak i przez nauczycieli na początku ich pracy dydaktycznej oraz w trakcie dalszego doskonalenia zawodowego.

Dlaczego warto korzystać z PEPELINO?

PEPELINO ułatwia:

- angażowanie się w wewnętrzny dialog i zarządzanie własnym rozwojem zawodowym;
- wymianę doświadczeń z innymi studentami, współpracownikami lub nauczycielami oraz naukowcami w ramach projektów badawczych;

- głębszą refleksję nad kompetencjami zawodowymi związanymi z nabywaniem języków i poznawaniem innych kultur;
- dokonywanie samooceny oraz wyznaczanie własnych celów w procesie nabywania i rozwijania kompetencji.

Jak zbudowane jest PEPELINO?

PEPELINO podzielone jest na osiem części:

- krótkie omówienie znaczenia języków w polityce Rady Europy;
- wyjaśnienie struktury i znaczenia PEPELINO;
- część *Mój profil zawodowy*, która ma zachęcić osoby rozpoczynające pracę w przedszkolu lub pracę z dziećmi w wieku przedszkolnym do refleksji na temat własnych oczekiwań związanych z doskonaleniem zawodowym;
- biografia językowa, która umożliwi proces autorefleksji nad własnymi doświadczeniami językowymi oraz postrzeganiem różnorodności językowej i kulturowej;
- analiza własnych kompetencji zawodowych i refleksja nad rozwojem zawodowym;
- część, w której gromadzone są informacje związane ze znajomością i posługiwaniem się językami obcymi;
- dossier, w którym można dokumentować własne postępy i przemyślenia o doświadczeniu w nauczaniu;
- podsumowująca lista deskryptorów kompetencji, które proponuje PEPELINO do analizy własnych kompetencji zawodowych.

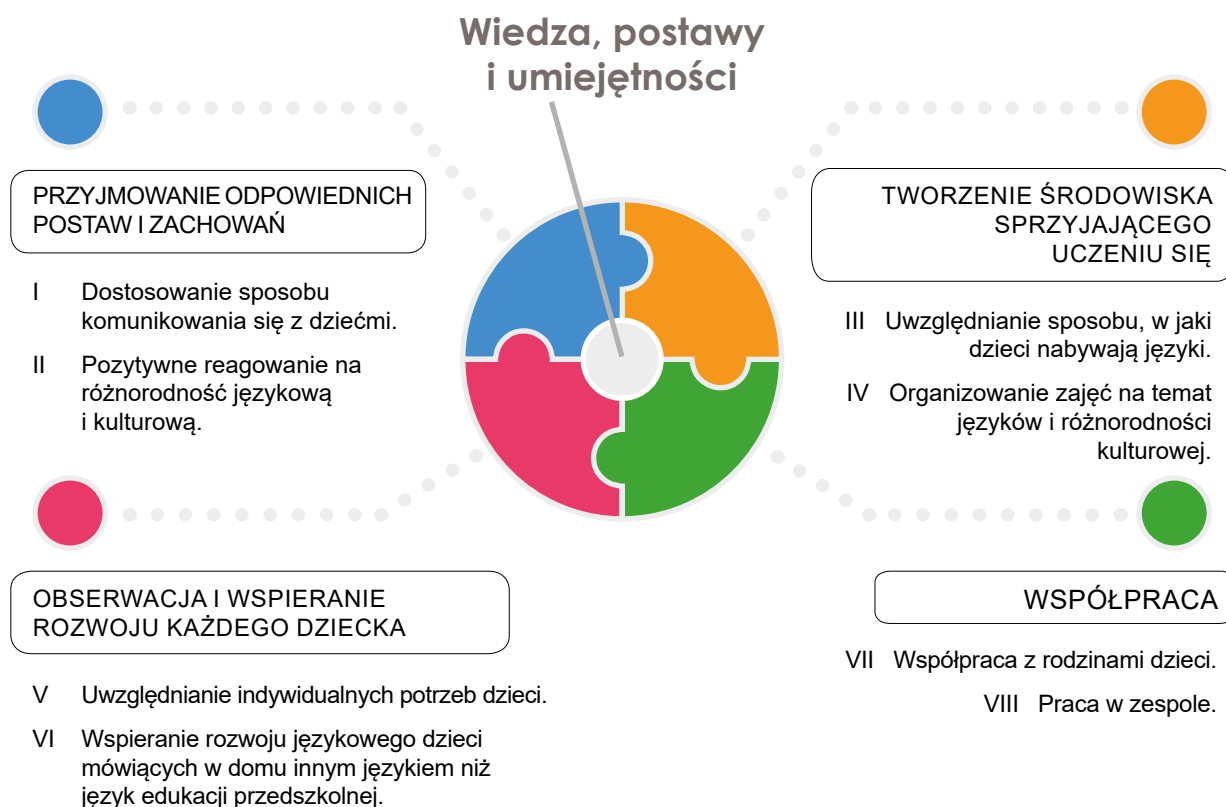
Na stronie www.ecml.at/pepelino zamieszczone są dodatkowe narzędzia, sugestie sposobów samooceny i refleksji, często zadawane pytania, glosariusz i bibliografia.

Jakie kompetencje zawodowe można analizować, korzystając z PEPELINO?

Praca z dziećmi przedszkolnymi charakteryzuje się różnorodnością zarówno pod względem form pracy, jak i celów edukacyjnych. Nauczyciel wspiera rozwój językowy dziecka w obszarze języka edukacji przedszkolnej i/ lub w procesie przyswajania przez dziecko innego języka (np. w przypadku imersji, edukacji dwujęzycznej lub w procesie przygotowania dziecka do posługiwania się językiem obcym). Niejednokrotnie praca nauczyciela przedszkolnego to nie tylko rozwijanie różnorodności językowej, ale także kulturowej dziecka. Sytuacje edukacyjne, w których dziecko przyswaja język oraz buduje otwartość na różnorodność językową i kulturową,

są zróżnicowane zarówno pod względem sposobu doświadczania ich przez dziecko, jak i wdrażania przez nauczyciela. Poza oczywistymi różnicami sytuacje te mają wspólną cechę: przyczyniają się do stopniowego budowania kompetencji językowych dzieci i rozwijają w nich wartości międzykulturowe. Aby wspierać dzieci w tym procesie, nauczyciel powinien posiadać takie kompetencje zawodowe, które w zależności od kontekstu edukacyjnego umożliwią mu wdrożenie właściwej formy pracy.

Jeśli w grupie dzieci przedszkolnych znajdzie się dziecko, które w domu mówi innym językiem niż język edukacji przedszkolnej i pochodzi z innej kultury, wówczas nauczyciel musi wykazywać odpowiednie kompetencje zawodowe umożliwiające mu wspieranie rozwoju językowego tego dziecka. Nauczyciel powinien także wiedzieć, jak ważną rolę w rozwoju językowym dziecka będzie odgrywał jego język pierwszy, który jest istotnym zasobem dla wszystkich osób zaangażowanych w edukację dziecka.

W PEPELINO kompetencje zawodowe nauczycieli związane z rozwijaniem u dzieci kompetencji językowych i kulturowych podzielono na cztery domeny i osiem obszarów, przy czym jednej kompetencji przyporządkowano dwa obszary. Każda kompetencja łączy w sobie wiedzę, umiejętności i postawy.

Jaką rolę w PEPELINO pełni autorefleksja?

Proces refleksji pomaga nauczycielowi przeanalizować jego mocne i słabe strony w kontekście zawodowym oraz rozwijać tożsamość zawodową. Regularne korzystanie z tego portfolio powinno ułatwić mu głębszą refleksję nad rozwojem zawodowym opartym na wielu różnych zasobach: własnej nauce w zakresie rozwoju zawodowego, dyskusjach, dzieleniu się i wymianie osobistych doświadczeń oraz wielu innych działaniach, w które angażuje się nauczyciel w trakcie pracy pedagogicznej.

PEPELINO zaprasza nauczycieli w refleksyjną podróż, która odbywa się w warunkach i w tempie dostosowanym do ich indywidualnych potrzeb. Przyjęcie takiego podejścia umożliwi im dokumentowanie tego procesu oraz samoocenę kompetencji.

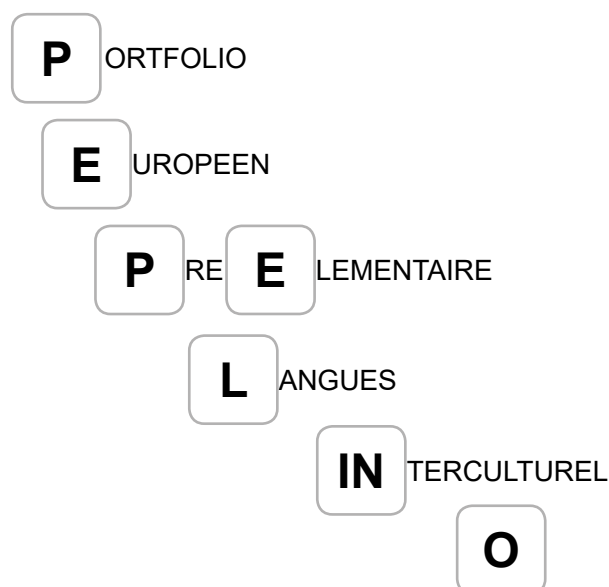

PEPELINO może być wykorzystywane na wszystkich etapach pracy zawodowej, gdyż rozwój kompetencji jest procesem ciągłym, odbywającym się przez całe życie zawodowe.

Samoocena jest integralną częścią procesu refleksji. Oceny własnych kompetencji można dokonać także za pośrednictwem strony internetowej PEPELINO www.ecml.at/pepelino

Powodzenia!

Nazwa PEPELINO pochodzi od francuskiego akronimu:

Rada Europy a języki

Rada Europy z siedzibą w Strasburgu jest organizacją międzyrządową, założoną w 1949 r. Obecnie zrzesza 47 państw członkowskich, sygnatariuszy Europejskiej Konwencji Praw Człowieka – traktatu mającego na celu ochronę praw człowieka, demokracji i praworządności.

W strukturze Rady Europy znajdują się dwie instytucje odpowiedzialne za problematykę językową: Wydział ds. Polityki Językowej z siedzibą w Strasburgu (www.coe.int/lang) oraz Europejskie Centrum Języków Nowożytnych zlokalizowane w Grazu (www.ecml.at).

Od kilkudziesięciu lat Rada Europy zajmuje się zagadnieniami związanymi z rolą języków w tworzeniu europejskiego społeczeństwa demokratycznego oraz budowaniu spójności społecznej, a także ich znaczeniem w walce z niepowodzeniami szkolnymi. Rada publikuje dokumenty dotyczące polityki językowej oraz narzędzia wspierające edukację osób zaangażowanych w kształcenie językowe.

Działania Rady Europy są spójne z pracami Komisji Europejskiej, a propozycje Rady dotyczące uznawania i rozwoju kompetencji wielojęzycznej każdego obywatela stanowią istotny wkład w realizację celu Komisji, który zakłada, że każdy Europejczyk oprócz swojego pierwszego języka powinien znać jeszcze przynajmniej dwa języki. PEPELLINO jest przykładem, w jaki sposób działania Rady Europy na rzecz rozwoju zawodowego obywateli Europy są zbieżne z pracami podejmowanymi przez Komisję Europejską w celu zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na etapie wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (*Zalecenie Rady Europy w sprawie wysokiej jakości systemów wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem z dnia 22 maja 2018*).

Prace Rady Europy w zakresie języków nowożytnych opierają się na kilku podstawowych zasadach. Wszystkie języki i kultury są jednakowo ważne. Każda osoba ma własny repertuar wiedzy i umiejętności w różnych językach (oraz w odmianach danego języka) i kulturach. Umiejętności te mogą znajdować się na rozmaitych poziomach zaawansowania i wzajemnie się uzupełniać, stanowiąc indywidualne zasoby tworzące jedną spójną kompetencję wielojęzyczną. Ważne jest również wspieranie każdej osoby w rozwijaniu jej kompetencji międzykulturowej, dzięki czemu będzie potrafiła reagować odpowiedzialnie, świadomie i empatycznie w kontakcie z innością.

Aby zapewnić skuteczność działań pedagogicznych – kierując się powyższymi zasadami – należy uwzględniać różnorodność i włączyć ją we wszystkie działania pedagogiczne. Trzeba wspierać uczniów w korzystaniu z ich zasobów językowych i kulturowych, aby mogli rozwijać własną kompetencję wielojęzyczną i stopniowo uczyć się szacunku dla wszystkich języków i kultur.

Szczególnie ważne są języki, w których odbywają się procesy socjalizacyjne i edukacyjne, języki, w których zdobywana jest wiedza i w których zachodzi interakcja w placówkach edukacyjnych. Należy pamiętać o włączaniu wszelkich odmian tych języków (regionalizmów, dialektów itp.), rodzimych języków dzieci z doświadczeniem migracyjnym, języków mniejszościowych i regionalnych, a także języków obcych. Ta różnorodność języków wymagać może odmiennych podejść, ale wskazówki i rozwiązania, które Rada Europy proponuje dla każdego z nich, opierają się na tych samych wartościach.

Najważniejsze dokumenty odwołujące się do działań podejmowanych przez Radę Europy to:

- *Przewodnik dotyczący opracowywania i wdrażania programów edukacji wielojęzycznej i międzykulturowej* (http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Guide_curricula_EN.asp)
- *System opisu pluralistycznych podejść do języków i kultur* (<http://carap.ecml.at>); www.ore.edu.pl
- *Autobiografia spotkań międzykulturowych* (http://www.coe.int/t/dg4/autobiography/default_en.asp); www.ore.edu.pl

Wiele narzędzi i dokumentów dotyczących wychowania przedszkolnego można znaleźć również na stronach innych projektów Europejskiego Centrum Języków Nowożytnych, np.:

- *Maledive: uwzględnienie różnorodności językowej i kulturowej w grupach dzieci w celu poznania języka edukacji szkolnej* (<http://maledive.ecml.at>)
- *Rodzice: wzmocnienie zaangażowania rodziców w edukację różnojęzyczną i międzykulturową dzieci* (<http://parents.ecml.at>)
- *EPLC: interdyscyplinarne podejście do nauki języków obcych dzieci w wieku od 6 do 11 lat* (<http://eplc.ecml.at>)

Kluczowe zagadnienia dotyczące PEPELINO

Struktura i treści PEPELINO oparte są na:

- holistycznym podejściu do rozwoju językowego małego dziecka;
- uwzględnieniu specjalnych potrzeb dzieci, których pierwszy język jest odmienny od języka bądź języków używanych w grupie;
- zasadzie jednolitych kompetencji zawodowych, wymaganych w pracy w kontekście jedno- lub wielojęzycznym;
- przyjęciu pojęcia kompetencji w znaczeniu określonym dla wszystkich działań realizowanych przez Radę Europy;
- uwzględnieniu znaczenia autorefleksji w rozwijaniu kompetencji zawodowych, w szczególności z wykorzystaniem portfolio.

Rozwój językowy dziecka jest sumą jego doświadczeń, wiedzy i kompetencji. Każde z dzieci nabiera doświadczeń podczas posługiwania się i przyswajania jednego bądź kilku języków, a swoje zróżnicowane kompetencje językowe rozwija w trakcie interakcji z innymi osobami. Własne zasoby językowe i kulturowe umożliwiają dziecku komunikowanie się oraz zaspokojenie naturalnej potrzeby odkrywania i uczenia się oraz dalszego rozwijania własnych kompetencji.

Dzieci, których pierwszy język jest odmienny od języka używanego przez większość kolegów i koleżanek, posiadają szczególne zasoby, z których mogą nauczyć się korzystać. Specyficzna sytuacja językowa tej grupy dzieci powinna być brana pod uwagę przy określaniu poziomu rozwoju językowego dziecka i planowaniu sposobów zarządzania grupą zróżnicowaną językowo. Z tego powodu niektóre z obszarów kompetencji wymienionych

w PEPELINO uwzględniają w pełni bądź tylko częściowo specjalne potrzeby tych dzieci. Inne deskryptory podkreślają, jak wiele wartości językowych i kulturowych wnoszą obecność takich dzieci w proces uczenia się grupy.

Struktura PEPELINO nie ogranicza się do jednego kontekstu edukacyjnego, w którym pracuje nauczyciel. Może ona obejmować sytuacje związane z rozwijaniem umiejętności dzieci w języku interakcji społecznych w danej placówce. Może dotyczyć również zajęć prowadzonych z dziećmi w innym języku (edukacja dwujęzyczna) oraz odnosić się do rozwijania wrażliwości dziecka na różnorodność językową, w tym w zakresie języka regionalnego, obcego lub języka mniejszości. W każdym z wspomnianych powyżej kontekstów zarówno rodzaj wypowiedzi nauczyciela, jak i oczekiwane wypowiedzi dzieci, treści oraz cele będą różne.

Poza zróżnicowaniem sytuacji dydaktycznych główne założenia pracy z dzieckiem pozostają takie same. Kompetencje zawodowe, na których skupia się PEPELINO, są na tyle ogólne w swoim charakterze, że znajdują zastosowanie we wszystkich kontekstach edukacyjnych. Stałe doskonalenie tych kompetencji ułatwi nauczycielowi stosowanie rozwiązań dopasowanych do określonej sytuacji.

Kompetencje zawodowe wymienione w PEPELINO należy traktować jako zestaw zróżnicowanych, wzajemnie uzupełniających się elementów, umożliwiających efektywne

radzenie sobie z wyzwaniami stawianymi na co dzień nauczycielowi, na które składają się:

- wiedza, którą trzeba opanować;
- postawy, które należy prezentować;
- umiejętności, które warto budować poprzez obserwację dobrych praktyk, wymianę doświadczeń oraz proces autorefleksji.

Żadne portfolio, w tym również PEPELINO, nie zastąpi przygotowania zawodowego wymagane od nauczyciela. PEPELINO jest dodatkowym narzędziem wspomagającym ocenę procesu rozwijania własnych kompetencji, które umożliwia wyznaczanie sobie celów na drodze do dalszego rozwoju zawodowego oraz pomaga w prowadzeniu refleksji wyływającej zarówno z własnych doświadczeń i obserwacji, jak i dzielenia się doświadczeniem z innymi. Rozwój kompetencji zawodowych, w zależności od danego kontekstu i uwarunkowań osobistych, wymaga od nauczyciela zaangażowania się w procesy takie jak: mentoring zawodowy, czytanie literatury fachowej, obserwacje zajęć prowadzonych przez innych nauczycieli, obserwacja własnych zajęć przez innych itd. Kluczową rolę w procesie rozwoju zawodowego odgrywa zarówno osobiste zaangażowanie w refleksję nad własną pracą, jak i wymiana doświadczeń z innymi nauczycielami. PEPELINO stanowi formę wsparcia dostosowaną do procesu refleksji nad własną pracą.

Mój profil zawodowy

Imię i nazwisko:

Nazwa ukończonej instytucji kształcenia nauczycieli:

Kwalifikacje:

Doświadczenie w pracy z małymi dziećmi lub przygotowanie zawodowe w tym obszarze:

Ta część portfolio pomoże zdefiniować oczekiwania dotyczące planowanego kształcenia oraz umożliwi ocenę tych aspektów, które są istotne dla osobistego rozwoju zawodowego. Do części tej można wracać w dowolnym momencie.

Z pewnością będzie jeszcze wiele innych pytań skłaniających do samodzielnych przemyśleń i dyskusji ze współpracownikami.

Pytania związane z moim kształceniem zawodowym

A) Rozpoczynając proces rozwoju zawodowego, chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedzi na następujące pytania dotyczące rozwoju językowego dzieci:

B) Chciałbym/chciałabym przedyskutować z innymi poniższe pytania dotyczące prowadzenia zajęć językowych z małymi dziećmi:

C) Chciałbym/chciałabym również przedstawić moim nauczycielom/trenerom następujące pytania dotyczące różnych aspektów pracy z dziećmi w obszarze edukacji językowej:

Moje oczekiwania dotyczące kształcenia zawodowego

A) Jakie są moje oczekiwania dotyczące tego kształcenia zawodowego?

B) Czego oczekuję od innych osób, które uczestniczą w tym kształceniu zawodowym?

C) Czego oczekuję od moich nauczycieli/trenerów?

D) Czego moi nauczyciele/trenerzy oczekują ode mnie?

Moje oczekiwania dotyczące przyszłej pracy zawodowej

A) Które aspekty pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym odpowiadają mi najbardziej?

B) Które aspekty pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym odpowiadają mi najmniej lub które uważam za najbardziej zniechęcające?

C) Jakie cechy zawodowe muszę rozwinąć jako nauczyciel/nauczycielka przedszkola?

D) Jakich zachowań powinienem/powinnam unikać jako nauczyciel/nauczycielka przedszkola?

E) Jakie cele chciałbym/chciałabym wyznaczyć sobie jako nauczycielowi/nauczycielce przedszkola?

Jeśli masz wcześniejsze doświadczenie w edukacji przedszkolnej – tutaj można podsumować to, czego się nauczyłeś/nauczyłaś o rozwoju językowym oraz interkulturowym dzieci.

Biografia językowa

Biografia językowa ma na celu ułatwienie refleksji nad własnymi doświadczeniami związanymi zarówno z używanym językiem, jak i innymi językami obecnymi w najbliższym otoczeniu.

Można dokonać subiektywnego wyboru sytuacji i wydarzeń wynikających z osobistych doświadczeń, bez konieczności przedstawiania ich w porządku chronologicznym. Ważne jest wybranie i opisanie takich sytuacji, które wzajemnie na siebie wpływając, utworzą zapis autobiograficzny.

Przypomnienie sobie i analiza różnych sytuacji i wydarzeń związanych z językami stworzą spójny obraz doświadczeń językowych.

Będzie on krytycznym spojrzeniem na osobistą relację z mową oraz językami, pozwoli jednocześnie na lepsze zrozumienie, jak te relacje wpływają na nasze zachowanie i postawy.

Nauka odbywa się poprzez język. Ważne jest, aby każdy nauczyciel miał świadomość swojej postawy wobec języków i aby był otwarty na wszelkie formy, jakie może przyjmować wielojęzyczność.

Języki obce bowiem mogą stać się częścią jego osobistego doświadczenia, zwłaszcza że oprócz różnorodności języków istnieją również liczne i bardzo często charakterystyczne odmiany w obrębie jednego języka. Nauczyciel zatem poprzez zgłębianie wielojęzycznego wymiaru własnego repertuaru językowego jest w stanie lepiej dostosować się do złożoności i różnorodności sytuacji językowych w kontekście zawodowym.

Ogólna refleksja nad własnym repertuarem językowym nie powinna być utożsamiana z informacjami dotyczącymi nauki i posługiwania się językiem/językami obcymi oraz samooceną biegłości w tych językach, które omówione są w innej części PEPELINO.

Zapis historii własnych doświadczeń z językiem i językami pozwala na:

- prześledzenie różnych miejsc i momentów związanych z budowaniem własnego repertuaru językowego;
- określenie własnych emocji związanych z językiem/językami;
- dostrzeżenie kulturowego wymiaru języków i zrozumienie roli, jaką język/języki pełnią w budowaniu tożsamości jednostki;
- poddawanie refleksji własne podejście do języków i kultur;
- rozwijanie nauczycielskich zachowań i postaw sprzyjających różnojęzyczności.

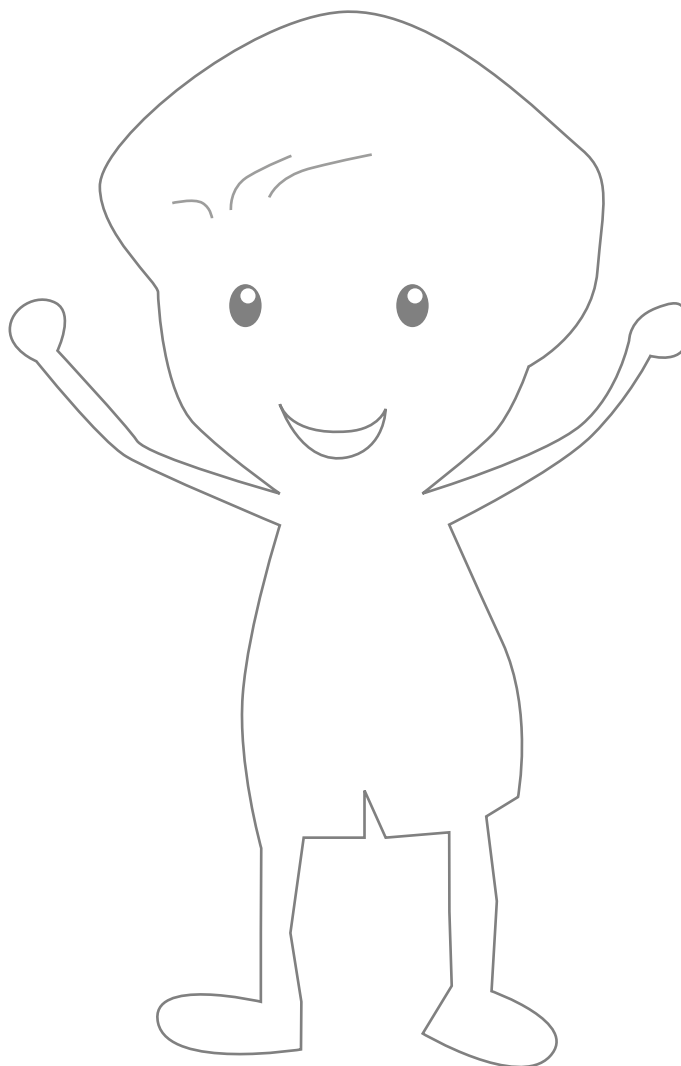
Krok pierwszy: narysuj swój portret językowy!

Portret językowy to twórcze działanie mające na celu stymulowanie procesu refleksji na temat własnych postaw, przekonań i doświadczeń związanych z językiem/językami. Portret ten zawiera przegląd własnych zasobów językowych. Różne kolory symbolizują emocjonalny związek z każdym elementem repertuaru językowego. Użyj poniższej sylwetki do wskazania znaczenia i funkcji, które przypisujesz swoim językom.

Jak narysować portret językowy?

- Rysowanie i kolorowanie:
Do wykonania tego zadania będą potrzebne kredki, czas (ok. 20–30 minut) i odrobina koncentracji. Najpierw wybierz kolor dla każdego języka i uzupełnij legendę obok postaci. Następnie pokoloruj poniższą sylwetkę tak, aby zasoby językowe znalazły się w odpowiednich jej częściach. Przed rozpoczęciem kolorowania zastanów się nad pytaniem: które języki oraz jakie formy i rejestry językowe są ważne w moim życiu?

kolor	język
☐	.....
☐	.....
☐	.....
☐	.....
☐	.....
☐	.....

- Wyjaśnij ustnie wybór miejsca w diagramie, które przeznaczasz dla poszczególnych języków.
- Po ustnej analizie napisz komentarz do rysunku. Przedyskutuj swoje wybory z innymi, tak aby pogłębić refleksję i lepiej zrozumieć swój stosunek do języka/języków.

Jakie pytania możesz zadać?

Poniżej przedstawiono kilka sugestii dotyczących tematów związanych z trzema wymiarami, które można przypisać znaczeniu języków mogących mieć wpływ na twoją biografię językową i które mogą być pomocne przy jej analizie. Lista nie wyczerpuje wszystkich zagadnień i nie jest ułożona chronologicznie. Każdy z tematów może być dowolnie wybrany, połączony lub opracowany zgodnie z konkretnymi problemami, osobistymi celami i ścieżką uczenia się.

Wymiar emocjonalny:

- Jaką wagę przywiązujesz do swojego pierwszego i/lub innych języków?
- Jak w kontekście społecznym – w najbliższym otoczeniu – postrzegasz swój związek z językami: masz poczucie przynależności, wykluczenia itp.?
- Jak analizujesz swoje opinie na temat języków – co bierzesz pod uwagę: wyobrażenia kulturowe, ocenę ich wartości, uprzedzenia, uogólnienia itp.?
- .....

Wymiar poznawczy:

- Jakie masz doświadczenie związane z nauką języka/języków i jak się uczyłeś/uczyłaś języków?
- Uwzględniając własne doświadczenia związane z przyswajaniem i posługiwaniem się językami, określ znaczenie, jakie przypisujesz kwestiom takim jak: refleksja metajęzykowa, strategie uczenia się i współzależność języków?
- Jak zmieniają się twoje zasoby językowe?
- Jaki związek dostrzegasz pomiędzy własnymi zasobami językowymi a sposobem kształtowania się procesów myślowych?
- W jakim stopniu języki wpływają na twoją wiedzę o otaczającym świecie?
- Jak postrzegasz swoją rolę jako osoby będącej wzorem opanowania języka dla małych dzieci i jak wyobrażasz sobie zastosowanie języków w kontekście edukacyjnym i zawodowym?
- .....

Wymiar komunikacyjny:

- Jak zróżnicowany jest twój repertuar językowy (dialekty, rejestry językowe i komunikacyjne, języki obce itp.)?
- Jak dobrze radzisz sobie z komunikacją interpersonalną i międzykulturową (jakość interakcji, doświadczenie w kontaktach językowych, rozwiązywanie konfliktów związanych z używaniem języków itp.)?

Inne propozycje/wymiary:

- .....

Jak i kiedy warto pracować z biografiami?

Jedną z możliwości pracy z biografiami jest dokumentowanie informacji na temat edukacji językowej w formie prowadzonego rejestru, np.: w notatniku, zeszytach ćwiczeń, jako plik komputerowy lub w inny dowolny sposób. Zapis ten jest twoją własnością i od ciebie zależy, które z jego części zechcesz udostępnić lub upublicznić, a które zachować dla siebie. Może on być uzupełniany rysunkami, fotografiami, notatkami, cytatami, innymi tekstami lub fragmentami nagrań, wywiadami itp.

W dowolnym momencie kształcenia czy doskonalenia zawodowego, w zależności od potrzeb i sytuacji, zarówno w kontekście formalnym, jak i nieformalnym można powracać do biografii językowej, poddając ją ponownej refleksji.

Wskazówki dotyczące działań związanych z biografiami językowymi:

- łączenie pracy nad biografiami językowymi z procesem ogólnej autorefleksji nad rozwojem kompetencji zawodowych i praktyk nauczycielskich;
- włączanie biografii językowej do procesu refleksji prowadzonego z wykorzystaniem deskryptorów i według listy pytań zaproponowanych przez PEPELINO;
- pogłębianie refleksji nad biografiami językowymi na podstawie przeczytanej literatury;
- uwzględnianie efektów pracy z biografiami językowymi w samoocenie własnych kompetencji zawodowych;
- porównanie własnej biografii językowej z biografiami innych osób;
- omawianie wybranych fragmentów biografii z kolegami, trenerami i nauczycielami;
- refleksja nad możliwościami wykorzystania biografii w pracy z dziećmi – dlaczego i w jaki sposób korzystać z biografii językowych w pracy z małymi dziećmi?

Refleksja nad kompetencjami zawodowymi

Ta część PEPELINO zawiera wykaz kompetencji zawodowych, które umożliwiają podejmowanie działań pedagogicznych, niezbędnych do prowadzenia edukacji językowej i kulturowej na etapie wychowania przedszkolnego.

W obrębie ośmiu obszarów kompetencji zawodowych znajdują się:

- lista działań i postaw nauczyciela, które wzmacniają rozwój językowy i kulturowy dziecka;
- pięć deskryptorów wyjaśniających, w jaki sposób odpowiednie kompetencje zawodowe mogą być wykorzystywane w praktyce.

Jak rozpocząć proces autorefleksji za pomocą PEPELINO?

Pod każdym deskryptorem znajdują się trzy pytania, ale nie jest konieczne udzielenie odpowiedzi na każde z nich. Głównym celem pytań jest zwrócenie uwagi na różne problemy dotyczące

wdrażania danego deskryptora oraz nawiązanie wewnętrznego dialogu lub dyskusji z kolegami, trenerami lub nauczycielami. Można również wybrać deskryptor,

który wydaje się szczególnie istotny lub interesujący w danym momencie, i zacząć od przedstawienia związanych z nim swoich pierwszych refleksji.

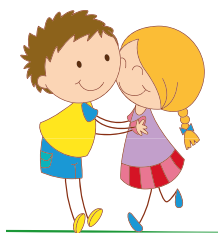
Później, gdy doświadczenie zostanie wzbogacone o lekturę, obserwacje oraz inne działania, można ponownie skupić się na udzielonych odpowiedziach. Powrót do już przemyślanych zagadnień pozwala na głębszą refleksję i spojrzenie na zagadnienie z innej perspektywy.

Inną możliwością jest przeprowadzenie procesu refleksji nad problemem opisanym przez deskryptor poprzez rozszerzenie listy pytań o takie, jakie wydają się szczególnie ważne lub użyteczne w danym przypadku.

Ponieważ portfolio jest dokumentem bardzo osobistym, można wybrać taką formę pracy z nim, jaka będzie dostosowana do osobowości, sposobów uczenia się oraz specyficznej sytuacji jego właściciela/właścicielki.

Swoje przemyślenia, spostrzeżenia lub doświadczenia można wpisać albo bezpośrednio do dokumentu PEPELINO w wersji online *Moje myśli lub obserwacje*, albo jako zredagowane na piśmie włożyć do segregatora w miejscu zawierającym odpowiedni deskryptor, pamiętając o zapisaniu daty i deskryptora.

Jak oceniam własne postępy

Przed rozpoczęciem refleksji z wykorzystaniem wybranego deskryptora warto zapoznać się z podanymi do niego pytaniami, a następnie zapisać datę pierwszego „refleksyjnego spotkania” z tym deskryptorem.

Rozpoczynając refleksję, trzeba podsumować swoją wiedzę z zakresu objętego deskryptorem, odnieść się do wcześniejszych doświadczeń, a także rozważyć, jakie mogą być kolejne etapy pracy z jego zastosowaniem.

Po pewnym czasie warto powrócić do poczynionych wcześniej refleksji i zastanowić się, czy zaszły jakieś zmiany w naszej tożsamości zawodowej.

Na stronie internetowej *Śledzenie procesu refleksji* (ang. *Tracing the reflection process*) <https://www.ecml.at/Portals/1/mtp4/pepelino/pepelino-EN-reflexion.pdf> znajduje się narzędzie, które umożliwi graficzne przedstawienie własnej pracy nad poszczególnymi deskryptorami.

Kolejność ułożenia deskryptorów PEPELINO nie ma charakteru procesu liniowego i ich lista nie jest wyczerpująca. Dlatego też na końcu każdego obszaru kompetencji znajduje się otwarty deskryptor *Potrafę również...*, który daje możliwość przeanalizowania znajomości naszego obszaru zawodowego oraz uwzględnienia stopnia opanowania innych umiejętności, a także opisanie i refleksji nad naszymi mocnymi stronami.

Na dowolnym etapie procesu refleksji z użyciem danego deskryptora można ocenić swoje postępy, w tym również przedstawić je graficznie, prezentując ocenę samego siebie

w danym momencie poprzez zaznaczenie właściwego symbolu znajdującego się przy każdym deskrypcorze:

Potrafę już robić to całkiem dobrze.

Mam wiedzę i umiejętności, ale muszę je jeszcze pogłębić.

Już coś wiem, ale wciąż mam wątpliwości dotyczące praktycznej realizacji.

Nie jestem do końca pewien/pewna, jak to zrobić. Muszę się tego nauczyć.

I. Analiza i dostosowanie sposobu komunikowania się z dziećmi

Wiedza, postawy i umiejętności

PRZYJMOWANIE ODPOWIEDNIICH POSTAW I ZACHOWAŃ

I Analiza i dostosowanie sposobu komunikowania się z dziećmi.

II Pozytywne reagowanie na różnorodność językową i kulturową.

OBSERWACJA I WSPIERANIE ROZWOJU KAŻDEGO DZIECKA

V Uwzględnianie indywidualnych potrzeb dzieci.

VI Wspieranie rozwoju językowego dzieci mówiących w domu innym językiem niż język edukacji przedszkolnej.

TWORZENIE ŚRODOWISKA SPRZYJAJĄCEGO UCZENIU SIĘ

III Uwzględnianie sposobu, w jaki dzieci nabywają języki.

IV Organizowanie zajęć na temat języków i różnorodności kulturowej.

WSPÓŁPRACA

VII Współpraca z rodzinami dzieci.

VIII Praca w zespole.

1. Potrafię ocenić, czy język, którego używam, jest dostosowany do możliwości i potrzeb dzieci w określonej grupie wiekowej.
2. Potrafię skutecznie reagować, gdy dzieci nie rozumieją wszystkiego, co do nich mówię.
3. Potrafię sprawić, aby każde dziecko czuło się zaangażowane w rozmowy.
4. Potrafię zachęcić dzieci do aktywnego udziału w rozmowach.
5. Potrafię posługiwać się językiem/językami używanymi przez dzieci dla osiągnięcia konkretnych celów w zakresie ich rozwoju językowego.
6. Potrafię również...

Dzieci powinny mieć zapewniony jak najczęstszy kontakt z językiem w różnorodnych sytuacjach komunikacyjnych. Wypowiedzi kierowane do dzieci należy dostosować do ich umiejętności językowych oraz skutecznie wspierać rozwój każdego dziecka. Istotne jest, aby nauczyciel, analizując własne zachowania związane z prowadzoną edukacją językową, uwzględniał czas, jaki pozostawia dzieciom na reagowanie werbalne i interakcję.

Wypowiedzi nauczyciela **powinny zmierzać do realizacji konkretnych celów** w zakresie rozwoju językowego dzieci.

Cele te mogą obejmować np.:

- wzbogacanie słownictwa lub struktur w języku/językach, którymi posługują się dzieci;
- zapewnienie dzieciom modelu języka umożliwiającego wykonywanie wyraźnie określonych zadań komunikacyjnych;
- okazywanie dziecku pozytywnej reakcji na jego wypowiedź, gdyż takie zachowanie buduje jego pewność siebie;
- upewnienie się, że dziecko lub grupa słyszy poprawioną wersję wypowiedzi błędnej lub niezręcznie sformułowanej;
- uświadamianie dzieciom różnic pomiędzy językiem mówionym i pisany, na przykład poprzez przeformułowanie treści przekazywanych w języku bardziej złożonym strukturalnie.

Ekspozycja dzieci na różne języki i/lub stosunek dorosłych do innych języków jest sposobem na pokazanie dzieciom, że różnorodność i doświadczenie różnych kultur to zasoby, z których każdy może czerpać korzyści.

W niektórych sytuacjach, jeśli służy to przemyślanemu celowi, nauczyciel może naprzemiennie posługiwać się kilkoma językami. Znając swój poziom biegłości w posługiwaniu się językiem, który nie jest rodzimym językiem nauczyciela, powinien on wiedzieć, jak dostosować ten język do komunikowania się z dziećmi.

1. Potrafię ocenić, czy język, którego używam, jest dostosowany do możliwości i potrzeb dzieci w określonej grupie wiekowej.

- Na które aspekty języka/języków używanych z dziećmi (poziom języka, rejestr, konkretne słowa, złożoność gramatyczna itp.) powinienem/powinnam zwrócić szczególną uwagę?
- Jak mogę sprawdzić, czy dzieci naprawdę rozumieją to, co do nich mówię?
- Jakie niewerbalne pomoce lub symulacje sytuacji mogą ułatwić wszystkim dzieciom rozumienie?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

2. Potrafię skutecznie reagować, gdy dzieci nie rozumieją wszystkiego, co do nich mówię.

- Na które oznaki braku zrozumienia mojej wypowiedzi przez dzieci powinienem/powinnam zwrócić szczególną uwagę?
- Jak mogę wykorzystać pomoc niektórych dzieci w ułatwieniu zrozumienia moich komunikatów przez całą grupę?
- Jakich technik mogę użyć, aby ułatwić dzieciom zrozumienie tego, co mówię, bez nadmiernego uproszczania słownictwa i składni?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

3. Potrafię sprawić, aby każde dziecko czuło się zaangażowane w rozmowy.

- Dlaczego muszę zadbać o regularne zachęcanie każdego dziecka do mówienia/rozmowy?
- Jakich technik mogę użyć, aby utrzymać uwagę wszystkich dzieci i sprawić, by każde z nich czuło się zaangażowane?
- W jakich sytuacjach podczas rozmowy mogę zwracać się bezpośrednio do dziecka?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

4. Potrafię zachęcić dzieci do aktywnego udziału w rozmowach.

- Jakie pytania mogą zachęcić dzieci do prawdziwego wyrażania siebie?
- Dlaczego istotne jest, aby dzieci inicjowały rozmowy z rówieśnikami?
- Jak mogę pomóc dzieciom, aby czuły się pewniejsze w mówieniu?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

5. Potrafię posługiwać się językiem/językami używanymi przez dzieci dla osiągnięcia konkretnych celów w zakresie ich rozwoju językowego.

- Na co muszę zwrócić szczególną uwagę przy formułowaniu wypowiedzi kierowanych do dzieci, chcąc stymulować ich rozwój językowy?
- Co mogę zrobić, aby zachęcić dzieci do osiągnięcia wyznaczonych przeze mnie celów, związanych z ich rozwojem językowym?
- Jak mogę wykorzystać różnice pomiędzy recepcją a produkcją podczas prowadzenia zajęć w języku innym niż pierwszy język dzieci?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

6. Potrafię również...

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

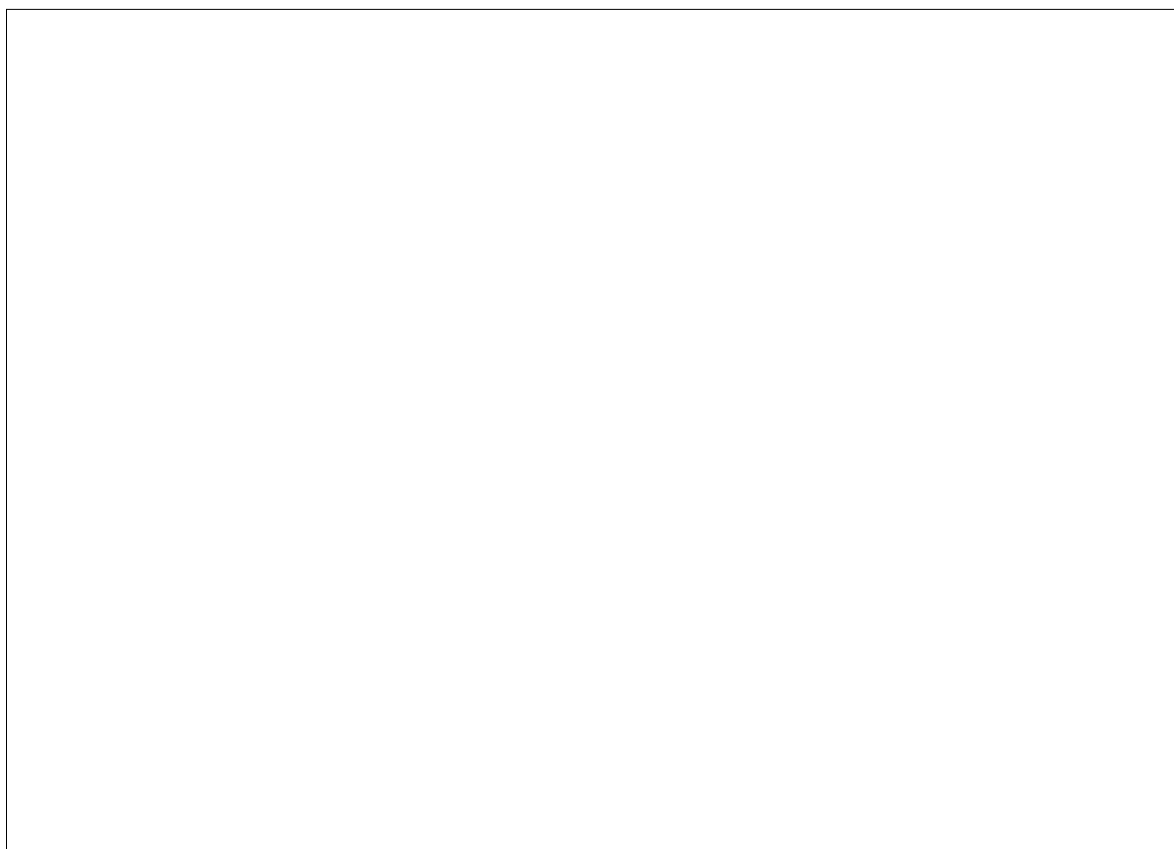
Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

Moje osobiste notatki na ten temat (z lektury, zajęć, wykładów, przeglądanych stron internetowych itp.):

II. Pozytywne reagowanie na różnorodność językową i kulturową

Wiedza, postawy i umiejętności

PRZYJMOWANIE ODPOWIEDNIICH POSTAW I ZACHOWAŃ

I Analiza i adaptowanie sposobu komunikowania się z dziećmi.

II **Pozytywne reagowanie na różnorodność językową i kulturową.**

OBSERWACJE I WSPIERANIE ROZWOJU KAŻDEGO CZŁOWIEKA

V Uwzględnianie indywidualnych potrzeb dzieci.

VI Wspieranie rozwoju językowego dzieci mówiących w domu innym językiem niż język edukacji przedszkolnej.

TWORZENIE ŚRODOWISKA SPRZYJAJĄCEGO UCZENIU SIĘ

III Uwzględnianie sposobu, w jaki dzieci nabywają języki.

IV Organizowanie zajęć na temat języków i różnorodności kulturowej.

WSPÓŁPRACA

VII Współpraca z rodzinami dzieci.

VIII Praca w zespole.

1. Potrafię przekazać dzieciom moje zainteresowanie różnorodnością językową i kulturową.

2. Potrafię reagować pozytywnie na przejawy różnorodności językowej i kulturowej w zachowaniu i postawach dzieci.

3. Potrafię wykorzystać różnojęzyczność dzieci oraz ich doświadczenia kulturowe jako ważny zasób.

4. Potrafię podjąć działania, które zapewnią rodzinom mówiącym innym językiem/językami i pochodzącym z różnych kultur pozytywne przyjęcie w placówce przedszkolnej.

5. Potrafię zidentyfikować możliwe przyczyny nieporozumień wynikających z różnic w zachowaniach kulturowych i działać jako mediator między dziećmi, rodzicami lub innymi dorosłymi.

6. Potrafię również ...

Różnorodność językowa i kulturowa występuje w większości grup przedszkolnych i w najbliższym otoczeniu dzieci. Dzieci mogą mieć kontakt również z innymi językami i odmianami ich własnego języka, różnymi od języka, w którym prowadzone są zajęcia edukacyjne w placówce. Różnorodność tę warto wspierać i traktować jako ważny zasób w procesie rozwoju wszystkich dzieci.

Zróżnicowanie językowe i kulturowe jest istotnym zasobem każdej grupy.

Należy umiejętnie wykorzystywać dotychczasowe doświadczenia dzieci posługujących się językiem/językami innymi niż główny język/języki komunikacji w placówce edukacyjnej w zdobywaniu umiejętności językowych w drugim języku lub odkrywaniu nowego języka. W tym celu trzeba utrzymywać kontakty z dziećmi i dorosłymi mówiącymi innymi językami lub mającymi inne doświadczenia kulturowe. Dzięki takim działaniom dziecko dowiaduje się, jak funkcjonuje język, otwiera się na świat oraz uczy poszanowania różnorodności.

Sposób, w jaki nauczyciel radzi sobie z różnorodnością językową i kulturową, może być uwarunkowany jego **osobistym postrzeganiem różnorodności**. Indywidualna perspektywa może wywoływać pozytywne nastawienie lub być źródłem negatywnych stereotypów i uprzedzeń – w zależności od tego, jakie miejsce w hierarchii społecznej nauczyciela zajmują języki (również języki regionalne i dialekty) oraz kultura. Ważne jest, aby problem postaw wobec różnorodności został przeanalizowany i szczegółowo omówiony.

Pozytywny stosunek do różnorodności powinien przejawiać się w konkretnych działaniach, takich jak:

- wykorzystanie każdej okazji w celu odniesienia się do języków i pochodzenia kulturowego dzieci;
- życzliwe przyjmowanie spontanicznych wypowiedzi dzieci w języku innym niż oczekiwany w danej sytuacji;
- podejmowanie mediacji – w sytuacjach wymagających wyjaśnienia sposobu reagowania lub zachowań – między osobami z różnych kultur (rodzicami, innymi zainteresowanymi stronami itp.).

Działania te powinny polegać przede wszystkim na określeniu problemu, następnie wyjaśnieniu ewentualnych nieporozumień oraz zachęcaniu stron konfliktu do osobistych kontaktów.

Ważne jest także podejmowanie wysiłków mających na celu stworzenie klimatu sprzyjającego takim spotkaniom.

1. Potrafię przekazać dzieciom moje zainteresowanie różnorodnością językową i kulturową.

- Dlaczego warto przekazać dzieciom swoje zainteresowanie różnorodnością językową i kulturową?
- Jak przygotować się do zajęć, podczas których dzieci będą słuchać tekstów lub piosenek w różnych językach, z różnych kultur i jakie cele powinienem/powinnam dla nich określić?
- Jak poprzez organizację przestrzeni klasy mogę pokazać różnorodność językową i kulturową?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

2. Potrafię reagować pozytywnie na przejawy różnorodności językowej i kulturowej w zachowaniu i postawach dzieci.

- Jaki wpływ na dzieci może mieć moja postawa i zachowanie w reakcji na okazywanie przez dziecko różnorodności językowej i kulturowej?
- W jaki sposób mogę zareagować na spontaniczne używanie przez dziecko innego języka lub jego odmiany albo odniesienie się przez nie do innej kultury, a także jak mogę zwrócić uwagę innych dzieci na ten fakt i zachęcić je do pozytywnej reakcji?
- Na co muszę zwrócić uwagę, aby sprawić, żeby zasoby językowe wszystkich dzieci były respektowane i uznawane?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

3. Potrafię wykorzystać różnojęzyczność dzieci oraz ich doświadczenia kulturowe jako ważny zasób.

- Dlaczego warto dać niektórym dzieciom możliwość zaprezentowania w grupie rówieśników tradycji i zachowań, które różnią się od już im znanych?
- Jak praktycznie mogę wykorzystać w grupie obecność dzieci różnojęzycznych?
- Jakie sytuacje i/lub wydarzenia mogę wykorzystać w mojej praktyce nauczycielskiej, aby podkreślić wartość różnorodności językowej i kulturowej występującej w grupie?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

4. Potrafię podjąć działania, które zapewnią rodzinom mówiącym innym językiem/językami i pochodzącym z różnych kultur pozytywne przyjęcie w placówce przedszkolnej.

- Dlaczego konieczne jest podejmowanie konkretnych działań na rzecz tych rodzin?
- Jak przekonać te rodziny o znaczeniu konstruktywnych relacji pomiędzy nimi a placówką przedszkolną?
- Z jakich zasobów mogę skorzystać, aby ułatwić takie kontakty?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

5. Potrafię zidentyfikować możliwe przyczyny nieporozumień wynikających z różnic kulturowych i działać jako mediator między dziećmi, rodzicami lub innymi dorosłymi.

- Dlaczego należy zwracać szczególną uwagę na wszelkie przejawy nieporozumień wynikających z różnic kulturowych w grupie?
- Dlaczego warto zachęcać dzieci, aby mówiły o swoich emocjach w razie pojawienia się takiego nieporozumienia?
- Jakie działania mogę podjąć w razie niezrozumienia lub nieporozumienia pomiędzy ludźmi (rodzicami, kolegami itd.) reprezentującymi różne kultury?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pewnych pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

6. Potrafię również...

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

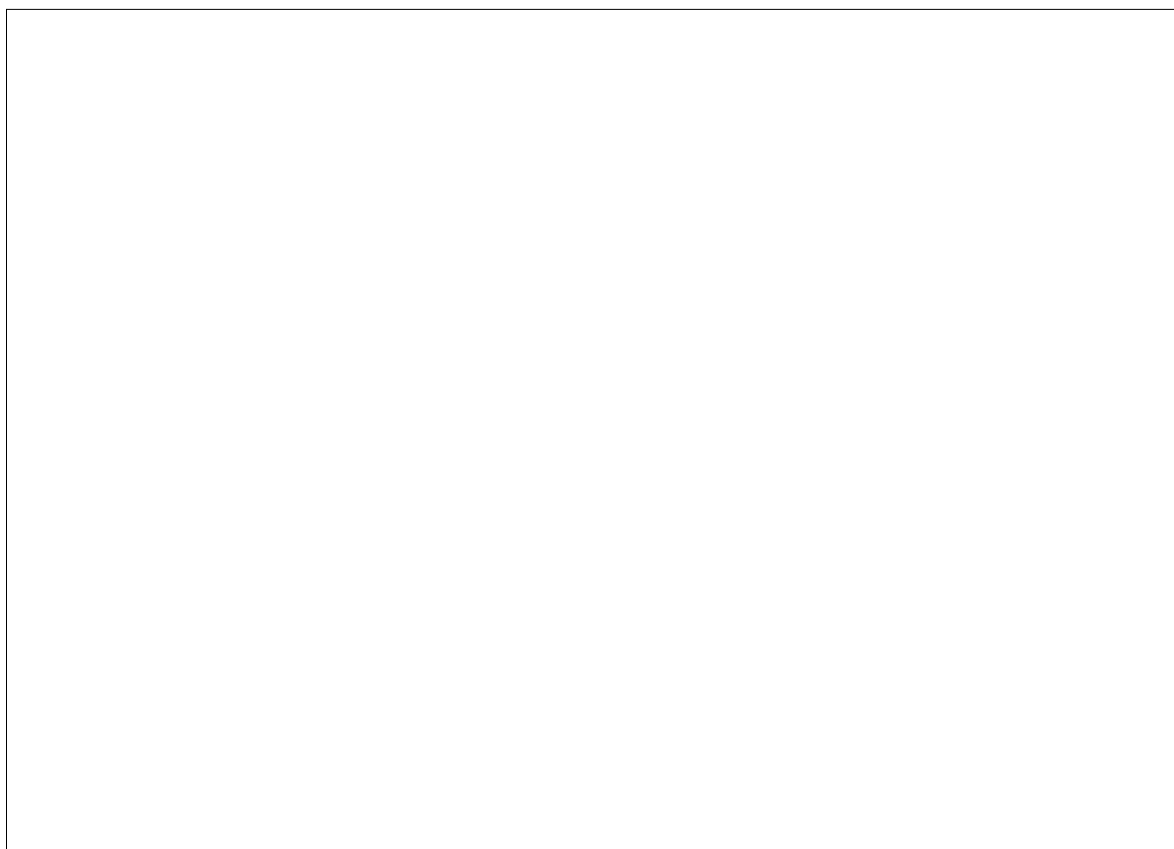

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

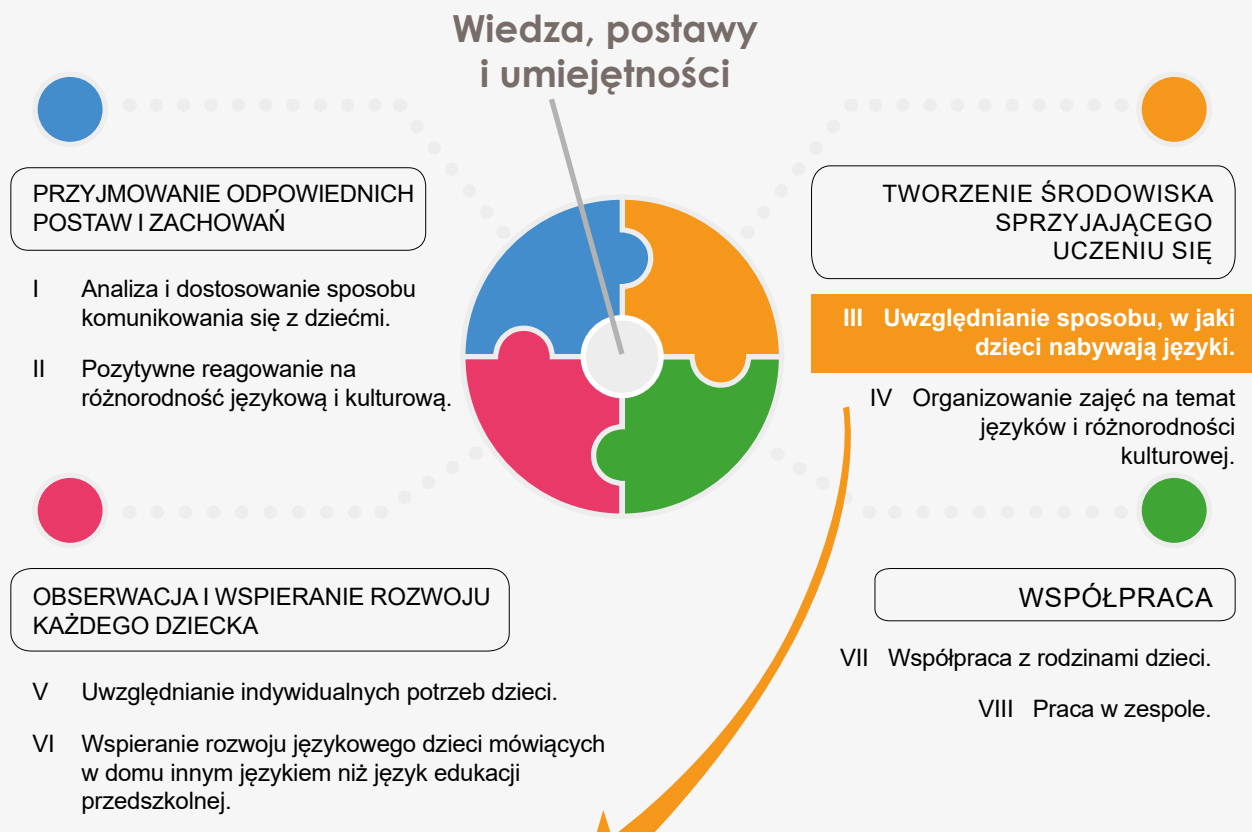
Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

Moje osobiste notatki na ten temat (z lektury, zajęć, wykładów, przeglądanych stron internetowych itp.):

III. Uwzględnianie sposobu, w jaki dzieci nabywają języki

1. Potrafię tak zorganizować przestrzeń klasową, aby zachęcić dzieci do włączania się w działania językowe oraz interakcję z innymi dziećmi.
2. Potrafię zachęcać dzieci do komunikacji pozawerbalnej, wspierającej ich wypowiedzi ustne.
3. Potrafię skutecznie organizować działania wspierające rozwój językowy dzieci.

4. Rozumiem znaczenie emocji w komunikacji z dziećmi i pomiędzy dziećmi.
5. Potrafię wykorzystać technologie informacyjno-komunikacyjne do rozwijania umiejętności językowych i świadomości kulturowej dzieci.
6. Potrafię również...

Dzieci nabywają język w interakcji z innymi. Przyswajanie języka zależy od ich potrzeby nawiązywania relacji, jest również wynikiem ich naturalnej ciekawości oraz pragnienia odkrywania i uczenia się. Proces ten absorbuje dziecko całościowo, angażując jego zmysły, umiejętności motoryczne, percepcję i emocje.

Do interakcji z innymi zachęca dzieci zabawa, która stymuluje dziecięcą kreatywność. Nie tylko sam język, ale także dźwięki i melodia różnych języków mogą stanowić źródło zabawy i wyzwalać kreatywność dziecka. W zabawie dzieci korzystają ze swoich umiejętności kognitywnych, motorycznych i społecznych.

Zasoby, które można pozyskiwać przy pomocy technologii informacyjno-komunikacyjnych, mogą również wspierać naukę języka poprzez zabawę.

Każda z codziennych aktywności dziecka ma znaczenie dla rozwijania jego kompetencji w głównym języku komunikacji, niezależnie od tego, jaki jest pierwszy lub drugi język dziecka. Język komunikacji jest nierozdzielnie związany z nabywaniem wiedzy i dotyczy zarówno umiejętności receptywnych, jak i produktywnych. Powinno się wykorzystywać każdą sposobność, aby rozwijać kompetencje językowe dzieci, przy czym, jeśli nauka dotyczy języka obcego, należy wybierać te sytuacje związane z aktywnością dzieci, w których interakcja słowna mieści się w zakresie ich możliwości i umiejętności.

Dobre relacje w grupie są niezbędne do zaangażowania się dziecka w interakcję z innymi. Ważne jest również, aby dziecko postrzegało dorosłego jako prawdziwego partnera w dialogu, zatem interakcja z nim powinna koncentrować się na wymiarze komunikacyjnym, a nie na poprawianiu błędów popełnianych przez dzieci.

Innym sposobem na wzmocnienie osobistego zaangażowania dzieci i promowanie interakcji między nimi jest przekazywanie dzieciom zadań związanych z wyszukiwaniem i przekazywaniem informacji.

Pozytywny stosunek do języków, którymi dzieci posługują się w domu, pomaga w budowaniu ich pewności siebie i powzięcia przekonania, że nauka innego języka nie oznacza odrzucenia ich pierwszego języka/języków lub pochodzenia kulturowego.

1. Potrafię tak zorganizować przestrzeń klasową, aby zachęcić dzieci do włączania się w działania językowe oraz interakcję z innymi dziećmi.

- W jaki sposób mogę zorganizować przestrzeń klasową, aby zachęcała ona dzieci do uczestnictwa w rozmowach i innych aktywnościach?
- Dlaczego powinienem/powinnam dostosowywać organizację zajęć do planowanych aktywności?
- Jak mogę wykorzystywać w grupie różnorodność językową i kulturową, aby dzieci czuły się swobodnie?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

2. Potrafię zachęcać dzieci do komunikacji niewerbalnej, wspierającej ich wypowiedzi ustne.

- Jaką rolę może odgrywać odwołanie się do pantomimy w rozwijaniu przez dzieci umiejętności komunikowania się?
- Jakiego rodzaju działania mogą wdrażać, aby aktywizować dzieci w czasie słuchania niektórych tekstów?
- Dlaczego warto czasami pozwolić dzieciom na niewerbalne zademonstrowanie, że rozumieją dane wyrażenie?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

3. Potrafię skutecznie organizować działania wpływające na rozwój językowy dzieci.

- Dlaczego istotne jest uwzględnianie wymiaru językowego w przygotowywaniu dla grupy różnych aktywności?
- Jak mogę łączyć ćwiczenia mające na celu przyswajanie wiedzy z ćwiczeniami rozwijającymi umiejętności językowe?
- Jak mogę przygotować dzieci na sytuacje, w których język używany w komunikacji z nimi, nie jest tym, do którego są przyzwyczajone?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

4. Rozumiem znaczenie emocji w komunikacji z dziećmi i pomiędzy dziećmi.

- Czy wiem, jak budować zaufanie u każdego dziecka?
- W jaki sposób ekspresja niewerbalna nauczyciela wpływa na jakość komunikacji z dziećmi?
- Jaką rolę może odegrać postać taka jak pacynka, pluszak itp., aby zabawa stymulowała naukę języka obcego?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

5. Potrafię wykorzystać technologie informacyjno-komunikacyjne do rozwijania umiejętności językowych i świadomości kulturowej dzieci.

- Jakie korzyści płyną z wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych w stwarzaniu dzieciom możliwości posługiwania się językami i poznawania innych kultur?
- W jaki sposób mogę włączyć zasoby oferowane przez te technologie do zarządzania grupą małych dzieci?
- W jaki sposób mogę wykorzystać technologie informacyjno-komunikacyjne, aby zachęcić dzieci do mówienia?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pewnych pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

6. Potrafię również...

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

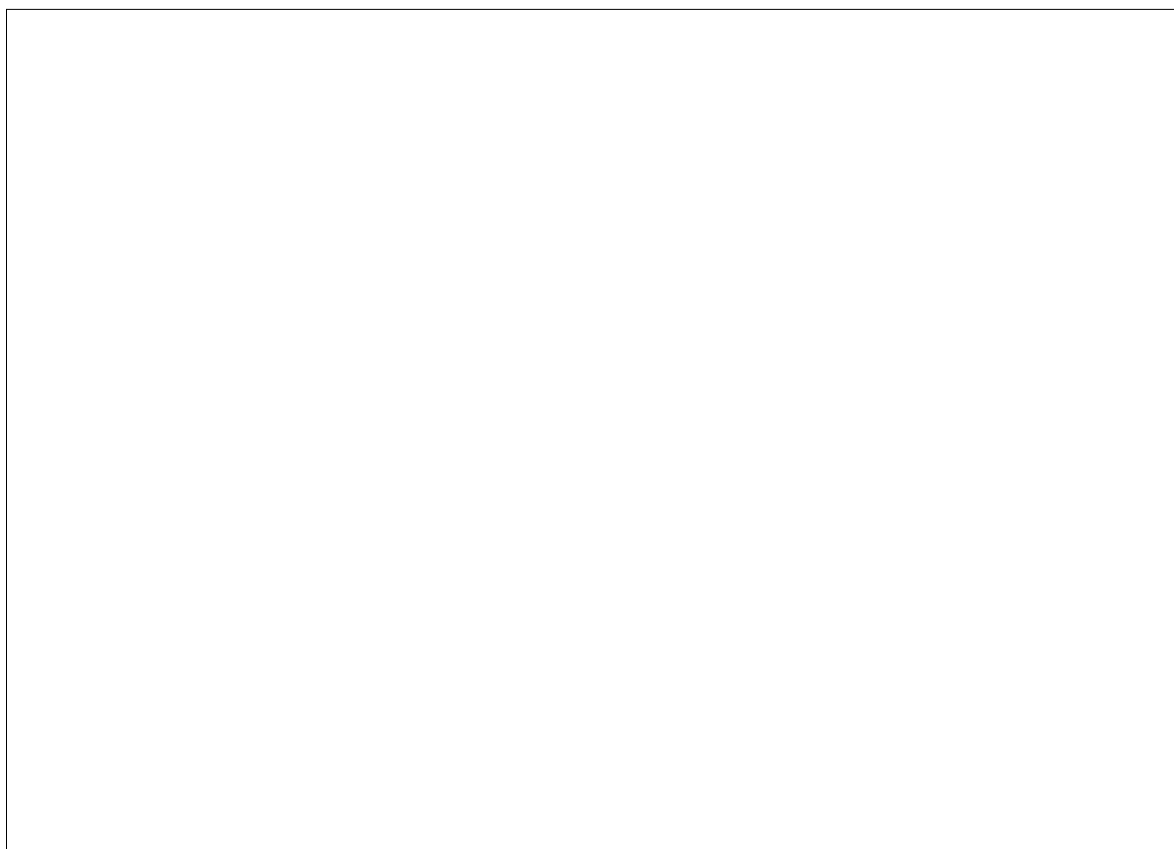
Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

Uwzględnienie sposobu, w jaki dzieci nabywają język

Moje osobiste notatki na ten temat (z lektury, zajęć, wykładów, przeglądanych stron internetowych itp.):

IV. Organizowanie zajęć na temat języków i różnorodności

1. Potrafię wykorzystać obecność różnych języków i kultur w bezpośrednim otoczeniu dziecka.
2. Potrafię pomagać dzieciom w rozumieniu różnych zachowań językowych oraz zachęcać je do rozmowy na ten temat.
3. Potrafię w pełni wykorzystać sytuacje, w których dzieci zaczynają rozumieć funkcjonowanie języka.
4. Potrafię zachęcić dzieci do rozmowy, kiedy pojawia się refleksja nad językiem.

5. Potrafię pobudzać dziecięcą ciekawość do odkrywania języka pisanego.
6. Potrafię również...

Świadomość, jak funkcjonuje język oraz jaką wartością jest różnorodność językowa i kulturowa, może pozytywnie wpływać na rozwój językowy dzieci oraz go wspierać. Stopniowe uświadamianie fonologicznych, składniowych i morfologicznych aspektów języków sprzyja rozwojowi umiejętności językowych oraz pomaga w uczeniu się innych języków.

Świadomość metajęzykowa powinna być rozwijana od początku nauczania, zgodnie z zalecanymi metodami pracy i uwzględnieniem konkretnego kontekstu edukacyjnego. We wszystkich przypadkach proces ten musi mieć formę dostosowaną do wieku dzieci, jak również dotyczyć rzeczywistego użycia języka, np. poprzez odgrywanie ról, reagowanie na wypowiedzi innych osób itp. Działania te mogą również przybrać formę gier takich jak quiz, zagadka, minikonkurs itp.

Podobne podejście powinien prezentować nauczyciel, gdy **dzieci stopniowo zaczynają dostrzegać język pisany**, np. poprzez poznawanie różnic między słowem wymówionym a słowem zapisanym, odkrywanie za pomocą porównywania najczęściej używanych rodzajów tekstów pisanych i ich społecznych funkcji lub poznawania różnych form tekstu pisemnego i sposobów jego zapisywania. Działania te pomagają dzieciom w rozwijaniu pozytywnego podejścia do języka pisanego i czytania.

Świadomość językowa może dotyczyć różnych języków i kultur w zakresie:

- reagowania na wypowiedzi w innych językach lub na formy zachowań związanych z innymi kulturami;
- rozpoznawania podobieństw lub różnic między wypowiedziami w różnych językach;
- itp.

Dodatkowo należy zwracać uwagę dzieci na różnice istniejące w obrębie tego samego języka, np. akcenty, sposoby powitania, rejestry języka itp. Podejście takie buduje u dzieci postawę otwartości wobec środowiska i otaczającego je świata.

1. Potrafię wykorzystać obecność różnych języków i kultur w bezpośrednim otoczeniu dziecka.

- Dlaczego pożądanym jest uświadomienie wszystkim dzieciom różnorodności istniejącej w ich bezpośrednim otoczeniu?
- Jak mogę zachęcić dzieci do odkrywania innych kultur i języków?
- Jakie projekty edukacyjne na temat różnorodności językowej i/lub kulturowej mogę opracować i wdrożyć?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

2. Potrafię pomagać dzieciom w rozumieniu różnych zachowań językowych i kulturowych oraz zachęcać je do rozmowy na ten temat.

- Dlaczego ważne jest, aby umożliwić dzieciom wypowiedzenie się w sytuacjach, w których stykają się z różnorodnością, i dlaczego ma znaczenie zachęcanie ich do konstruktywnych rozmów na ten temat?
- Jak powinienem/powinnam przyjmować reakcje dzieci, takie jak zdziwienie lub niezrozumienie, jeśli stykają się one z różnymi formami inności?
- Jak pomóc dzieciom zrozumieć potrzebę szacunku dla różnorodności językowej i kulturowej?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

3. Potrafię w pełni wykorzystać sytuacje, w których dzieci zaczynają rozumieć funkcjonowanie języka.

- Jakie miejsce w trakcie zajęć dla małych dzieci powinienem/powinnam przeznaczyć na proces refleksji nad językami?
- W jaki sposób mogę wykorzystać uwagi lub pytania dziecka dotyczące funkcjonowania języka?
- W jaki sposób mogę pomóc dzieciom różnojęzycznym w odnajdywaniu podobieństw między językami, którymi się porozumiewają lub których się uczą?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

4. Potrafię zachęcić dzieci do rozmowy, kiedy pojawia się refeleksja nad językiem.

- Jakie kryteria należy wziąć pod uwagę, proponując dzieciom odpowiednie do ich wieku działania refleksyjne?
- W jaki sposób odgrywanie ról lub symulacje mogą uświadomić dzieciom stosowanie w określonych sytuacjach komunikacyjnych danych form językowych?
- W jaki sposób gry, podczas których dzieci wykonują różne zadania językowe (np. rozpoznawanie podobieństw i różnic), pomagają im w refleksji nad językiem?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

5. Potrafię pobudzać dziecięce zainteresowanie odkrywaniem języka pisanego.

- Dlaczego istotne jest uświadomienie małym dzieciom znaczenia pisania oraz pokazywanie różnorodności i wielości tekstów pisanych?
- W jaki sposób mogę wykorzystywać teksty pisane w pracy z dziećmi, które jeszcze nie potrafią czytać?
- Jakie znaczenie w kontekście społecznym mają teksty pisane w różnych językach?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

6. Potrafię również...

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

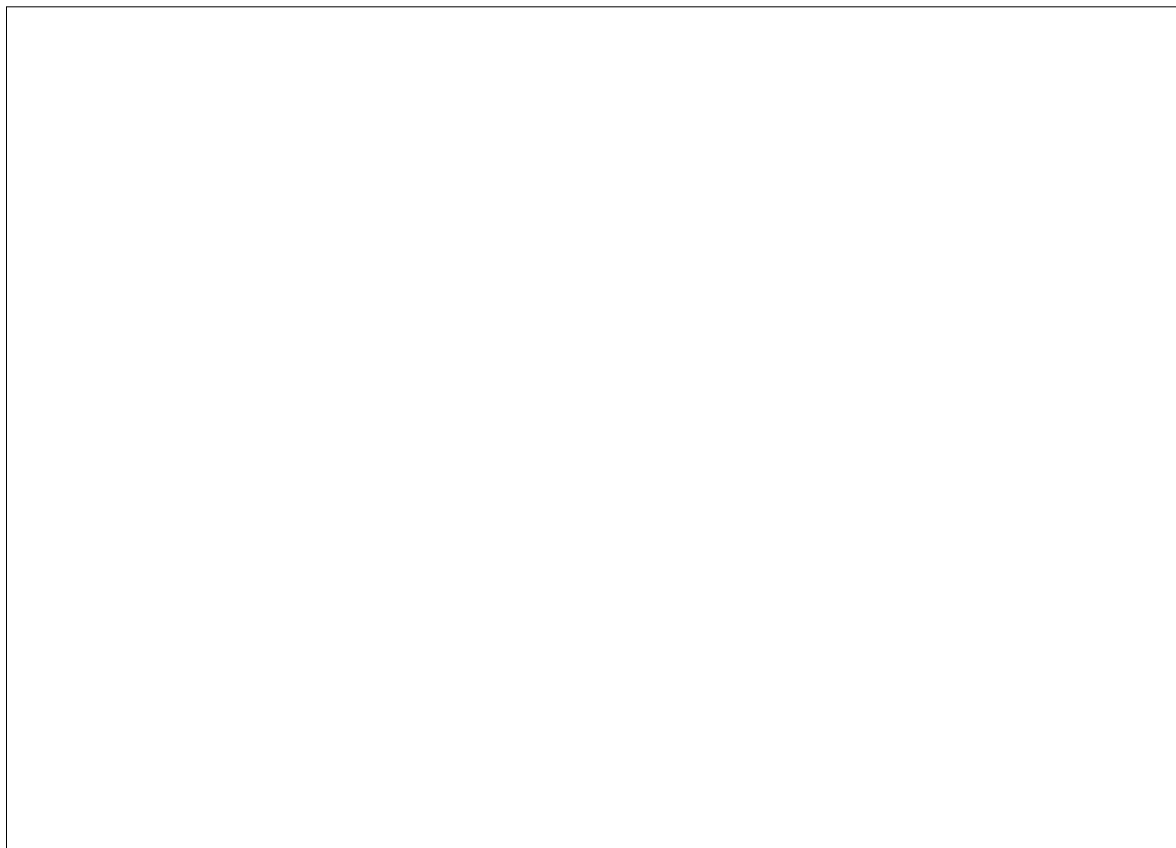

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

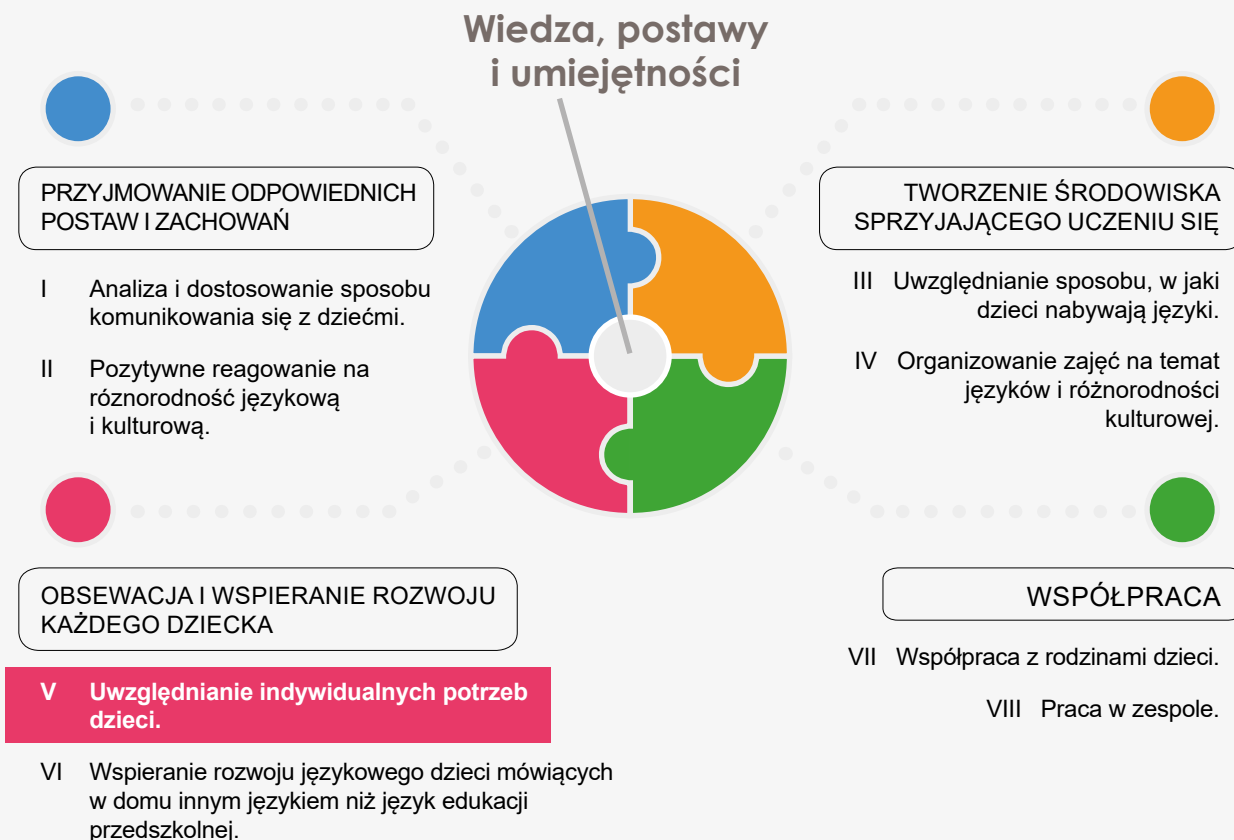
Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

Moje osobiste notatki na ten temat (z lektury, zajęć, wykładów, przeglądanych stron internetowych itp.):

V. Uwzględnianie indywidualnych potrzeb dzieci

1. Potrafię określić poziom umiejętności komunikacyjnych i potrzeby językowe każdego dziecka, wykorzystując odpowiednie narzędzia obserwacyjne.
2. Potrafię pomóc każdemu dziecku w robieniu postępów w jego własnym tempie.
3. Potrafię zapewnić każdemu dziecku możliwość wypowiedzenia się.
4. Potrafię pomóc każdemu dziecku w rozwijaniu pewności siebie podczas posługiwania się językami.
5. Potrafię reagować na trudności, które napotykają dzieci w komunikacji werbalnej.

Aby dostosować tempo nauki do potrzeb dzieci, należy najpierw określić poziom opanowanej przez nie wiedzy i zdobytych umiejętności. W tym celu trzeba prowadzić obserwacje dzieci podczas aktywności komunikacyjnych, pamiętając o rozróżnieniu sprawności językowych, receptywnych i produktywnych.

Oceniając postępy i potrzeby podopiecznych, należy pamiętać o **naturalnych etapach przyswajania przez nie systemu językowego**. Dzieci, rozwijając umiejętności językowe, stosują własne strategie i przyjmują tworzone przez siebie na bieżąco reguły, wykorzystując przy tym wcześniejsze doświadczenia językowe. Ich wypowiedzi dostarczają nauczycielowi wskazówek na temat poziomu opanowania przez nie danego języka.

Potrzeby dzieci posługujących się w domu językiem innym niż język komunikacji używany w placówce przez grupę dzieci wymagają specjalnej analizy.

Zachowania komunikacyjne dzieci mogą być wynikiem oddziaływania wielu czynników. Wszystkie dzieci muszą mieć możliwość komunikowania się w swoim własnym rytmie. Należy pozostawić im swobodę włączania się do rozmowy i pozwolić milczeć, jeżeli tego potrzebują. Dzieci muszą mieć poczucie bezpieczeństwa oraz czuć, że ich wkład w rozmowę jest doceniany – dlatego trzeba je stale zachęcać do podejmowania wyzwań związanych z używaniem języka.

Wycofanie się z komunikacji lub wybór środków wypowiedzi innych niż język nie musi wynikać z zaburzeń językowych dziecka. Dlatego **reakcja nauczyciela na błędy popełniane przez dzieci** ma kluczowe znaczenie. Dzieci nie mogą mieć wrażenia, że nauczyciel poprawia je dlatego, że użyły niewłaściwego wyrażenia. Nauczyciel może zaproponować im inną formę wypowiedzi, ale powinien zadbać, aby jego sugestia nie powodowała zakłócenia toku rozmowy z dziećmi. Nie oznacza to jednak, że nauczyciel nie może proponować dzieciom pracy na ich błędach – zajęcia egzekwujące poprawność w taki sposób mogą pozytywnie wpływać na rozwój językowy dzieci.

Pamiętając o **rozumieniu jako naturalnej potrzebie dzieci**, nauczyciel prowadzący zajęcia powinien zawsze upewnić się, czy słownictwo i struktury używane przez niego są rozumiane przez wszystkie dzieci.

Jeżeli nie wszystkie dzieci przyswoiły dany komunikat lub wypowiedź, można zmodyfikować sformułowania, wspierać je gestami lub mimiką. Można także poprosić dzieci o opowiedzenie fragmentów historii własnymi słowami lub zadawanie pytań związanych z niejasnościami.

Ważne jest, aby nauczyciel uważnie słuchał i obserwował dzieci, zwracając uwagę na ich potrzeby.

1. Potrafię określić poziom umiejętności komunikacyjnych i potrzeby językowe każdego dziecka, wykorzystując do tego odpowiednie narzędzia obserwacyjne.

- Dlaczego konieczne jest indywidualne ocenianie umiejętności i potrzeb każdego dziecka?
- Z jakich narzędzi mogę korzystać i jakie sytuacje mogę zaaranżować dla celów obserwacyjnych?
- W jaki sposób wyniki moich obserwacji mogą zostać włączone do działań, które zamierzam przeprowadzić z grupą?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

2. Potrafię pomóc każdemu dziecku w robieniu postępów w jego własnym tempie.

- Co muszę wziąć pod uwagę, dostosowując komunikaty werbalne do potrzeb każdego dziecka?
- Jaką rolę w dostosowywaniu komunikatów może odgrywać ich przeformułowanie?
- Jak mogę wdrożyć ocenę indywidualnych potrzeb w mojej grupie dzieci?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

3. Potrafię zapewnić każdemu dziecku możliwość wypowiednia się.

- Co muszę wziąć pod uwagę, dostosowując komunikaty werbalne do potrzeb każdego dziecka?
- Jaką rolę w dostosowywaniu komunikatów może odgrywać ich przeformułowanie?
- Jak mogę wdrożyć ocenę indywidualnych potrzeb w mojej grupie dzieci?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

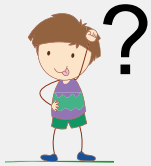
Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

4. Potrafię pomóc każdemu dziecku w rozwijaniu pewności siebie podczas posługiwania się językami.

- Dlaczego powinienem/powinnam zwracać szczególną uwagę na zwiększanie u dzieci pewności siebie w ich umiejętności posługiwania się językami?
- W jaki sposób mogę dać dzieciom poczucie satysfakcji i zadowolenia z posługiwania się językiem?
- W jaki sposób moje reakcje na wypowiedzi dzieci mogą przyczynić się do wzrostu ich samooceny?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

5. Potrafię reagować na trudności, które napotykają dzieci w komunikacji językowej.

- Dlaczego ważne jest wspieranie dzieci w dążeniu do wzbogacania języka oraz osiągnięcia przez nie poprawności wypowiedzi, bez narażania ich na poczucie porażki z powodu popełnienia błędu?
- Jak mogę przeformułować i/lub skorygować wypowiedzi dziecka/dzieci, zachowując ton i płynność rozmowy?
- W jakich sytuacjach mogę zachęcić dziecko do korzystania w wypowiedzi ustnej z zasobów innych niż język, takich jak mimika czy gest?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

6. Potrafię również...

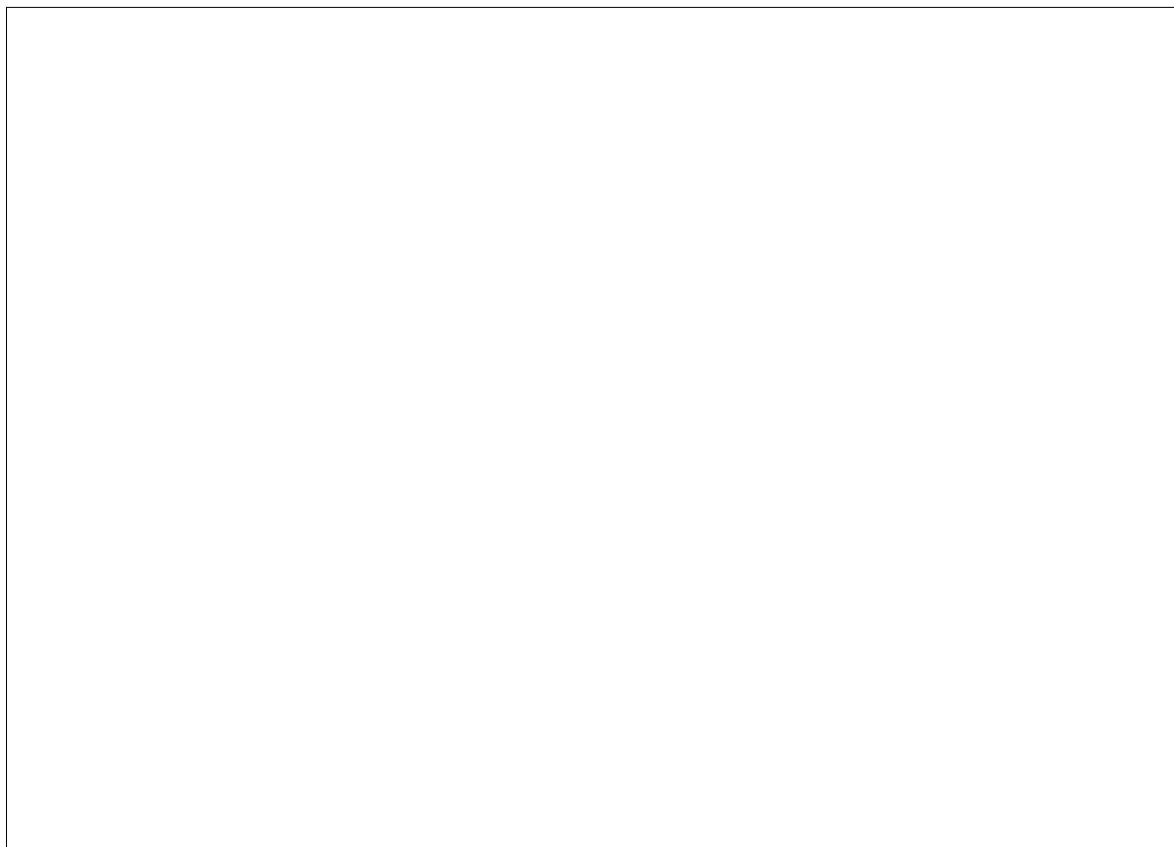
Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

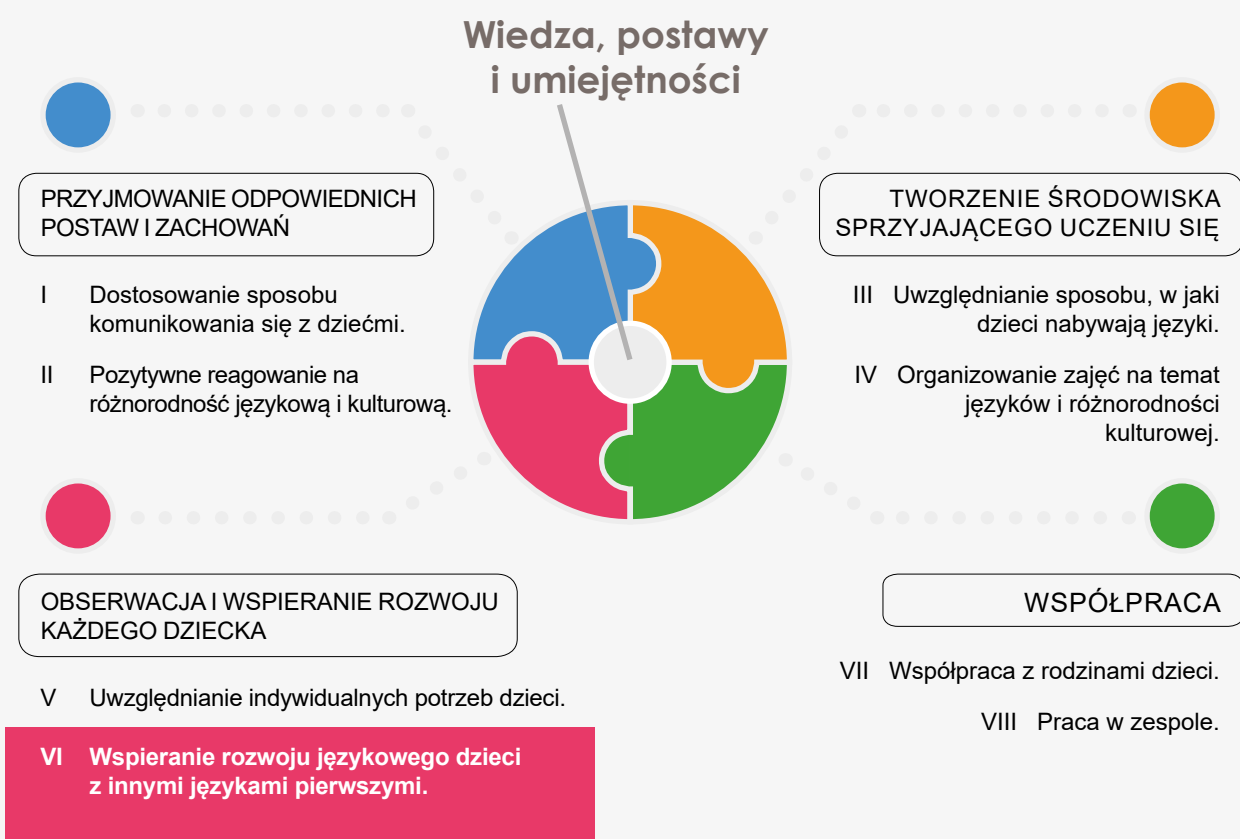
Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

Moje osobiste notaki na ten temat (z lektury, zajęć, wykładów, przeglądanych stron internetowych itp.):

VI. Wspieranie rozwoju językowego dzieci z innymi językami pierwszymi

1. Potrafię uwzględnić szczególną sytuację dzieci z innymi językami pierwszymi, chcąc określić ich indywidualne umiejętności i potrzeby.
2. Udzielając dzieciom wsparcia, potrafię uwzględniać ich wiedzę oraz kompetencje językowe i kulturowe.
3. Potrafię pomóc dzieciom w wykorzystaniu ich języka pierwszego do robienia postępów w przyswajaniu języka, którym posługuje się grupa.

4. Potrafię zachęcać do interakcji dzieci będące na różnych poziomach zaawansowania w języku, którym posługuje się grupa.
5. Potrafię właściwie reagować na zachowania werbalne lub niewerbalne, które mogą wynikać z różnych tradycji kulturowych.
6. Potrafię również...

Dzieci, które w domu posługują się językiem innym niż język używany w placówce edukacyjnej, mogą przyswajać go w innym tempie niż pozostałe dzieci. Także strategie komunikacyjne wykorzystywane przez dzieci dwujęzyczne mogą być odmienne, ponieważ nie bez wpływu na nie pozostaje ich rodzima kultura. W związku z tym po dokonaniu oceny umiejętności językowych i potrzeb tych dzieci może się okazać, że będą one wymagały specjalnej pomocy.

Tempo rozwoju dzieci dwujęzycznych w zakresie posługiwania się językiem drugim musi być brane pod uwagę przez nauczycieli, którzy powinni rozumieć także mechanizmy przyswajania drugiego języka. Wiek, w którym dzieci dwujęzyczne osiągną założone kompetencje, może się różnić od wieku dzieci jednojęzycznych.

Typowym zjawiskiem w pierwszym okresie nauczania dzieci dwujęzycznych jest szybsze rozwijanie się u nich umiejętności receptywnych, niezauważalnych w wypowiedziach ustnych – toteż ważne jest, aby w tym czasie nie spowalniać ich postępów poprzez nadmiernie upraszczanie kierowanych do nich komunikatów.

W przyswajaniu drugiego języka lub języka obcego może być przydatne **doświadczenie zdobyte przez dzieci w czasie uczenia się języka pierwszego**. Fakt opanowania innego języka jest więc potencjalnym zasobem, a nie przeszkodą.

Sporadyczne posługiwanie się innym językiem lub jego odmianą, a także jednoczesne użycie w jednej wypowiedzi kilku języków odzwierciedla starania dziecka o jak najlepsze wykorzystanie zasobów do skutecznej komunikacji. Takie zachowanie musi zostać dostrzeżone i być akceptowane przez nauczyciela.

Obserwacja i interpretowanie zachowania dzieci jest dla nauczyciela źródłem informacji o językach i kulturach reprezentowanych w grupie oraz pozwala mu na podejmowanie skutecznych działań.

Błędy popełniane przez dzieci mogą wynikać z transferu z języka pierwszego do języka, który jest przyswajany. Nauczyciel szybciej je zidentyfikuje, jeśli pozna podstawowe cechy systemu języka używanego w domu rodzinnym dziecka.

Próba interpretacji językowych i niewerbalnych zachowań dzieci dwujęzycznych oznacza również zdolność nauczyciela do dostosowywania własnej postawy, a tym samym wpływania na możliwe reakcje innych dzieci i dorosłych.

1. Potrafię uwzględnić szczególną sytuację dzieci z innymi językami pierwszymi, chcąc określić ich indywidualne umiejętności i potrzeby.

- W jaki sposób moja znajomość procesów nabywania języka drugiego pozwala mi efektywniej pomagać dzieciom w robieniu postępów?
- W jakich sytuacjach mogę zaobserwować zdolność dzieci do mobilizowania ich osobistych zasobów, takich jak strategie komunikacyjne, znajomość pierwszego języka itp.?
- W jakich sytuacjach mogę zaobserwować umiejętności i potrzeby dzieci w zakresie percepcji i produkcji w języku używanym przez większość grupy?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

2. Udzielając dzieciom wsparcia, potrafię uwzględnić ich wiedzę oraz kompetencje językowe i kulturowe.

- W jaki sposób moja wiedza na temat budowania tożsamości pomaga mi zarządzać grupą dzieci z różnych środowisk kulturowych i językowych?
- Jak mogę pomóc tym dzieciom, aby proces ich integracji z grupą przebiegał bez zakłóceń i z poszanowaniem tożsamości?
- W jakich sytuacjach i w jaki sposób mogę pokazać dzieciom zróżnicowanym językowo i kulturowo, że doceniam wartość ich indywidualnego doświadczenia?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

3. Potrafię pomóc dzieciom w wykorzystaniu ich języka pierwszego do robienia postępów w przyswajaniu języka, którym posługuje się grupa.

- Jakie są powody zachęcania dzieci do korzystania z ich pierwszego języka?
- W jaki sposób mogę zidentyfikować i wykorzystać podobieństwa między językami znanymi dzieciom do dopiero przyswajanych?
- Jak mogę zareagować w sytuacji, kiedy niektóre dzieci dokonują transferu z języka pierwszego w celu produkcji w języku drugim, używanym przez grupę?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

4. Potrafię zachęcać do interakcji dzieci będące na różnych poziomach zaawansowania w języku, którym posługuje się grupa.

- W jakich sytuacjach, biorąc pod uwagę rodzaje aktywności, podział ról itp., może być przydatne dzielenie dzieci na grupy pod względem zróżnicowania poziomów biegłości w używanym języku?
- Czy organizując w ten sposób pracę w grupie, mogę określić cele dla dzieci, których językiem pierwszym jest język większości grupy?
- Skąd mam pewność, że każde dziecko czerpie korzyści z takiej sytuacji?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

5. Potrafię właściwie reagować na zachowania werbalne lub niewerbalne, które mogą wynikać z różnych tradycji kulturowych.

- Jak mogę zareagować na zachowanie i/ lub gesty dziecka, na które mogą wpływać czynniki kulturowe i które nie pokrywają się z typowymi zachowaniami pozostałych członków grupy?
- Co mogę zrobić, aby uniknąć błędnej interpretacji zachowania lub gestów odmiennych od zachowań większości dzieci?
- W jaki sposób mogę zainicjować dialog na ten temat z dziećmi, których powyższa kwestia dotyczy, i jaki jest cel takiego działania?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

6. Potrafię również...

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

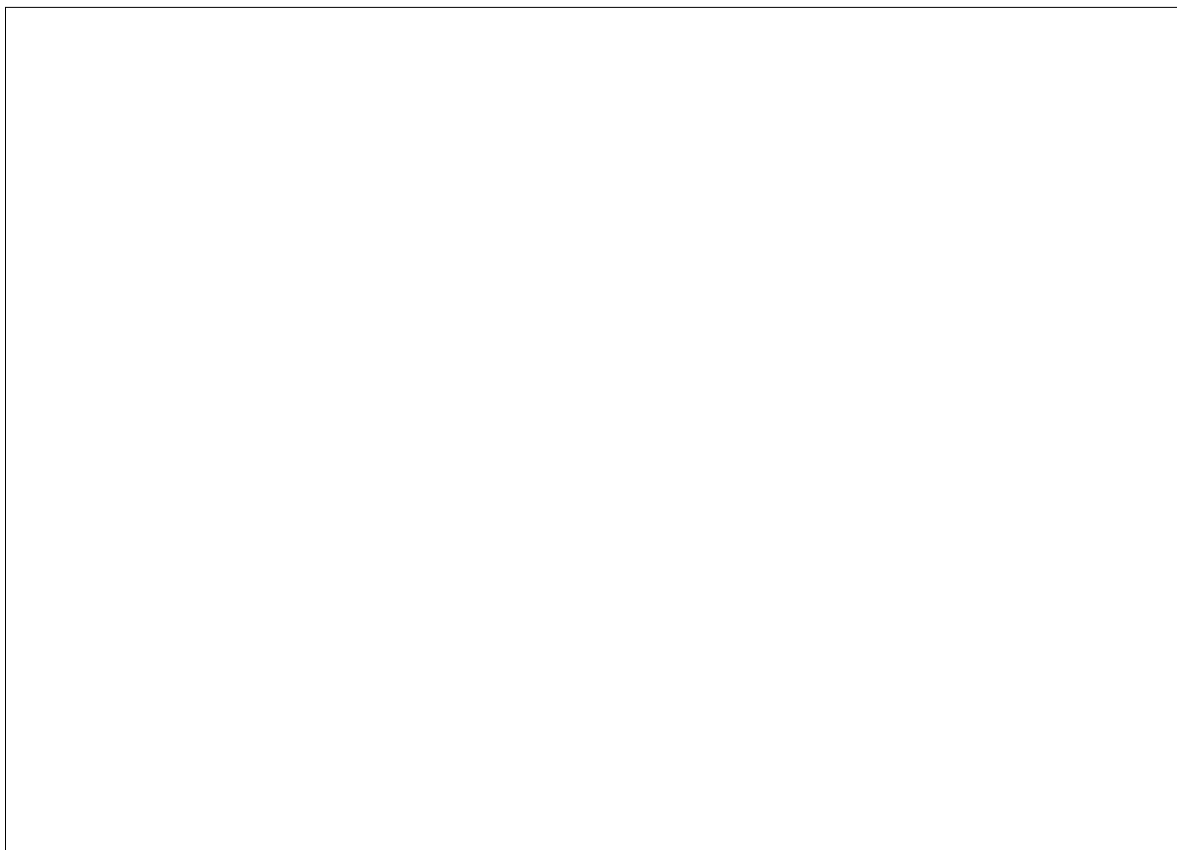

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

Moje osobiste notatki na ten temat (z lektury, zajęć, wykładów, przeglądanych stron internetowych itp):

VII. Współpraca z rodzinami dzieci

1. Potrafię zadbać, aby wszystkie osoby odpowiedzialne za dziecko czuły się mile widziane w placówce.
2. Potrafię zaangażować rodziny w projekty edukacyjne bezpośrednio związane z językowym i kulturowym rozwojem dzieci.
3. Potrafię dzielić się z rodzinami informacjami na temat działań, które najbardziej sprzyjają przyswajaniu języka przez dzieci.

4. Potrafię przekazywać rodzinom informacje na temat postępów ich dzieci.
5. Potrafię włączyć w proces organizacji zajęć informacje uzyskane od rodzin dzieci.
6. Potrafię również...

Otoczenie rodzinne odgrywa kluczową rolę w rozwoju językowym i kulturowym dzieci. Z działaniami rodziców, rodziny lub rodziny goszczącej powinna być spójna praca pedagoga. Wszelkie spostrzeżenia dotyczące zachowań językowych dzieci, poczynione przez nauczyciela lub w środowisku domowym, powinny być udostępniane i omawiane.

Wymiana informacji z rodzicami pomaga im pełniej zrozumieć cele i metody podejmowane przez nauczycieli w pracy językowej z grupą. Dzięki wymianie rodzice mogą na bieżąco śledzić pracę z dzieckiem, wspierać jego rozwój językowy i unikać formułowania nierealnych oczekiwań. Wymiana informacji może dotyczyć wielu zagadnień: charakteru i jakości języka używanego w kontaktach z dzieckiem w domu, okazywania dziecku zainteresowania rodziny jego nauką języków w placówce, roli kontaktu dziecka ze słowem pisanim, np. czytania na głos, komentarzy do materiałów graficznych, budowania jego doświadczenia językowego itd.

W przypadku dziecka, które posługuje się **językiem ojczystym innym niż język nauczania w placówce**, wymiana informacji stanowi okazję do wyjaśnienia rodzinom, że język używany w domu jest zasobem językowym ich dzieci. Można zachęcać środowisko rodzinne do pomocy dzieciom w prawidłowym opanowaniu tego języka.

Udział rodziców w projektach edukacyjnych podnosi znaczenie projektów. W zależności od kontekstu uczestnictwo to może przyjmować różnorodne formy: bezpośredniego zaangażowania, przygotowywania materiałów (np. albumów ze zdjęciami), kontynuowania w domu działań projektowych rozpoczętych w grupie itp. Współpraca z rodzicami może obejmować także projekty prowadzone z innymi instytucjami lub stowarzyszeniami.

Rodziny, których członkowie mówią innymi językami lub pochodzą z innych kultur, mogą wnieść znaczący wkład w projekt edukacyjny, np. poprzez uczestnictwo w działaniach mających na celu stymulowanie świadomości zróżnicowania językowego i kulturowego.

1. Potrafię zadbać, aby wszystkie osoby odpowiedzialne za dziecko czuły się mile widziane w placówce.

- Dlaczego konieczne jest pokazanie rodzinom, że instytucja traktuje je jak prawdziwych partnerów?
- Jak mogę zdobyć zaufanie rodzin, które zachowują dystans w relacjach z instytucją, w której pracuję?
- Jakie potrzeby i oczekiwania mogą mieć rodziny wobec placówki?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

2. Potrafię zaangażować rodziny w projekty edukacyjne, bezpośrednio związane z językowym rozwojem dzieci.

- Dlaczego ważny jest wkład rodzin w sukcesy projektów edukacyjnych?
- Jak mogę zadbać, aby wszystkie rodziny miały swój udział w projektach, zgodnie z możliwościami rodzin?
- Jak mogę docenić zaangażowanie rodzin w projekty grupy, unikając stygmatyzowania rodzin?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

3. Potrafię dzielić się z rodzinami informacjami na temat działań, które najbardziej sprzyjają przyswajaniu języka przez dzieci.

- Dlaczego istotne jest przekazywanie informacji rodzicom na temat procesu przyswajania języka przez ich dzieci?
- Jakimi rodzajami zajęć i zasobów edukacyjnych mogę podzielić się z rodzinami dzieci?
- W jaki sposób rodziny mogą być zaangażowane w projekty rozwijania kompetencji językowych dzieci?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

4. Potrafię przekazywać rodzinom informacje na temat postępów ich dzieci.

- Dlaczego ważna jest dwustronna wymiana informacji z rodzinami dotycząca rozwoju językowego dzieci?
- Co mogę zrobić w sytuacji uzasadniającej potrzebę świadczenia specjalnej pomocy w celu przezwyciężenia trudności dziecka w nauce języka?
- Jak w szczególnych przypadkach mogę pomóc rodzinie we wspieraniu rozwoju językowego dziecka?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

5. Potrafię włączyć w proces organizacji zajęć informacje uzyskane od rodziny dzieci.

- W jakich projektach może być korzystna dla wszystkich zainteresowanych (dzieci, rodziców, wychowawców) współpraca z rodzinami dzieci?
- W jaki sposób mogę zidentyfikować zasoby istniejące w rodzinach dzieci?
- Jak we współpracy z rodzinami dzieci mogę zorganizować projekt?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

6. Potrafię również...

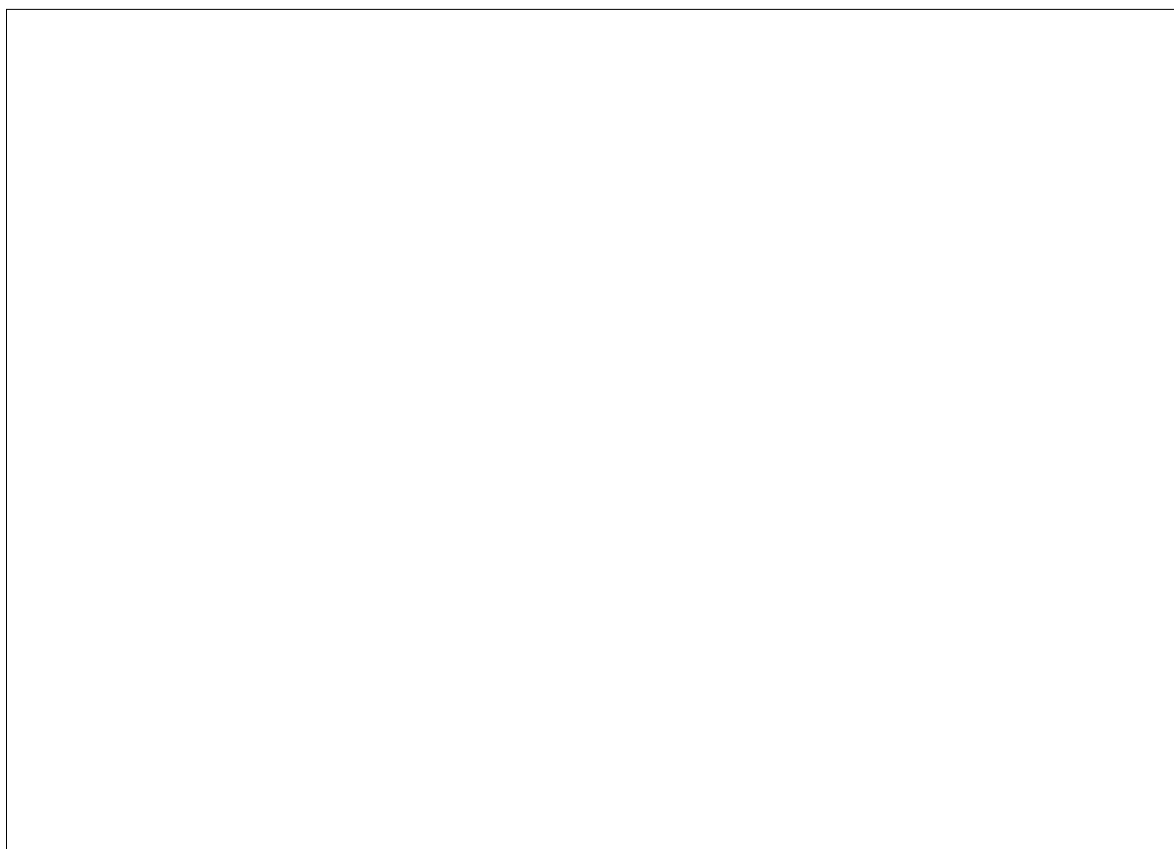
Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

Moje osobiste notatki na ten temat (z lektury, zajęć, wykładów, przeglądanych stron internetowych itp.):

VIII. Praca w zespole

1. Potrafię aktywnie uczestniczyć w wymianie doświadczeń i pomysłów pomiędzy członkami zespołu.
2. Potrafię współpracować z innymi członkami zespołu w przygotowywaniu wspólnych projektów, związanych z językowym rozwojem dzieci.
3. Potrafię przyjmować uwagi, zapytania i porady od współpracowników i innych nauczycieli oraz uwzględniać je w zarządzaniu grupą.

4. Potrafię dzielić się z kolegami z pracy lub nauczycielami szkół podstawowych informacjami dotyczącymi rozwoju językowego dzieci, którymi się opiekuję.
5. Potrafię korzystać z zasobów oferowanych przez instytucje partnerskie lub stowarzyszenia.
6. Potrafię również...

Skuteczność nauczania zależy m.in. od sposobu funkcjonowania i współpracy osób przyczyniających się do rozwoju językowego lub kulturowego dzieci. W skład zespołu ludzi, z którymi dzieci mają kontakt, wchodzi: nauczyciele, mediatorzy, personel administracyjny, sprzątający itp. Możliwe jest również współdziałanie w innych formach, np. za pośrednictwem partnerstw lub w ramach współpracy w sieci.

Praca zespołowa jest najlepszym sposobem na doskonalenie zawodowe

nauczycieli, co w praktyce odbywa się poprzez wymianę doświadczeń nauczycielskich, obserwowanie współpracowników w pracy z dziećmi, dzielenie się uwagami i refleksjami, opracowywanie i wdrażanie wspólnych projektów oraz udział w projektach badawczych. Obserwacja i wymiana doświadczeń przez nauczycieli oraz realizacja wspólnych projektów przyczyniają się do pogłębiania autorefleksji, co również ma wpływ na rozwijanie kompetencji zawodowych.

Praca nauczycieli powinna być spójna z pracą innych nauczycieli,

zwłaszcza w zakresie radzenia sobie w codziennej komunikacji. Wymaga dzielenia się informacjami na temat rozwoju językowego dzieci, zwłaszcza gdy współpracownicy są odpowiedzialni tylko za niektóre z prowadzonych działań.

Nauczyciele szkół podstawowych, współpracując ze sobą, mogą wymieniać informacje na temat umiejętności językowych dzieci, określać formy i metody pracy wspierające ich lepszą adaptację w szkole. Mogą też nawiązywać wstępne kontakty z dziećmi czy inicjować ich wizyty w szkole w celu obserwacji grupy, do której będą uczęszczali.

Taka współpraca jest niezbędna dla odniesienia sukcesu przez dzieci posługujące się innymi pierwszymi językami. Jeżeli dziecku na poziomie przedszkolnym było udzielane wsparcie w nauce języka obowiązującego w placówce, musi być ono kontynuowane powyżej poziomu przedszkolnego.

W ramach projektów edukacyjnych możliwa jest **współpraca ze stowarzyszeniami lub innymi instytucjami** odpowiedzialnymi za rozwój kulturalny czy promowanie różnorodności językowej lub kulturowej. Może ona być realizowana np. w formie przygotowywania przedstawień, udzielania porad, użyczenia sprzętu przez użytkowników innych języków itp.

Można też prowadzić partnerską współpracę z innymi regionami lub krajami, np. w formie wymiany korespondencji, dokumentów, podejmowania wspólnych działań, co może składać się na tworzenie zasobów projektu edukacyjnego.

1. Potrafię aktywnie uczestniczyć w wymianie doświadczeń i pomysłów pomiędzy członkami zespołu.

- W jaki sposób zespół, z którym pracuję, może skorzystać z oceny moich mocnych i słabych stron?
- Jak mogę wykorzystać wymianę pomysłów i doświadczeń, aby przyjrzeć się bliżej własnej praktyce?
- Jakie informacje mogę przekazać innym i jakie są mi potrzebne, aby pomóc członkom zespołu w zharmonizowaniu ich pracy językowej?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

2. Potrafię współpracować z innymi członkami zespołu w przygotowaniu wspólnych projektów związanych z językowym rozwojem dzieci.

- W jaki sposób projekty zespołowe mogą przyczynić się do rozwoju zawodowego?
- Jakiego rodzaju wspólnych projektów mogą konkretnie pomóc w rozwoju językowym i kulturalnym dzieci?
- Jak mogę uwzględnić i nadać znaczenie szczególnym potrzebom grupy dzieci, za którą jestem odpowiedzialny/odpowiedzialna, organizując tego rodzaju projekt?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pewnych pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

3. Potrafię przyjmować uwagi, zapytania i porady od współpracowników i innych nauczycieli oraz uwzględniać je w zarządzaniu grupą.

- Dlaczego pożądanym jest zachęcanie współpracowników do przyjrzenia się i zapoznania z moim sposobem zarządzania grupą dzieci i tą formą współpracy?
- Które aspekty zarządzania grupą byłyby dla mnie szczególnie przydatne?
- Jak mogę zdobyć lub opracować arkusze obserwacji i/lub analizy dostosowane do edukacji językowej, z których mógłbym/mogłabym korzystać, obserwując praktykę kolegów?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

4. Potrafię dzielić się z kolegami z pracy lub nauczycielami ze szkół podstawowych informacjami dotyczącymi rozwoju językowego dzieci, którymi się opiekuję.

- Dlaczego przydatne jest informowanie innych kolegów lub nauczycieli szkół podstawowych o umiejętnościach i potrzebach dzieci?
- Jakie dostępne środki umożliwią mi ocenę poziomu dzieci w zakresie języka używanego w placówce, zanim rozpoczną one naukę w szkole podstawowej?
- Jakie informacje mogę przekazać kolegom lub nauczycielom szkół podstawowych, chcąc im pomóc w uwzględnianiu umiejętności i potrzeb dzieci, oraz jakiego rodzaju wsparcia mogę im udzielić?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

5. Potrafię korzystać z zasobów oferowanych przez instytucje partnerskie lub stowarzyszenia.

- Jak mogę włączyć do moich projektów edukacyjnych zasoby oferowane przez środowisko oraz zorganizować partnerstwo w celu ich realizacji?
- Czy w otoczeniu placówki istnieją stowarzyszenia kulturalne lub artystyczne, z którymi mógłbym/mogłabym nawiązać współpracę?
- Jakie rodzaje projektów mogę wdrażać w ramach współpracy ze stowarzyszeniami promującymi różnorodność językową i kulturową, istniejącymi w najbliższym otoczeniu instytucji, w której pracuję?

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

6. Potrafię również...

Kontekst, w którym pracuję, oraz zadania realizowane w czasie pracy z dziećmi skłaniają do zadawania pytań. Jakich?

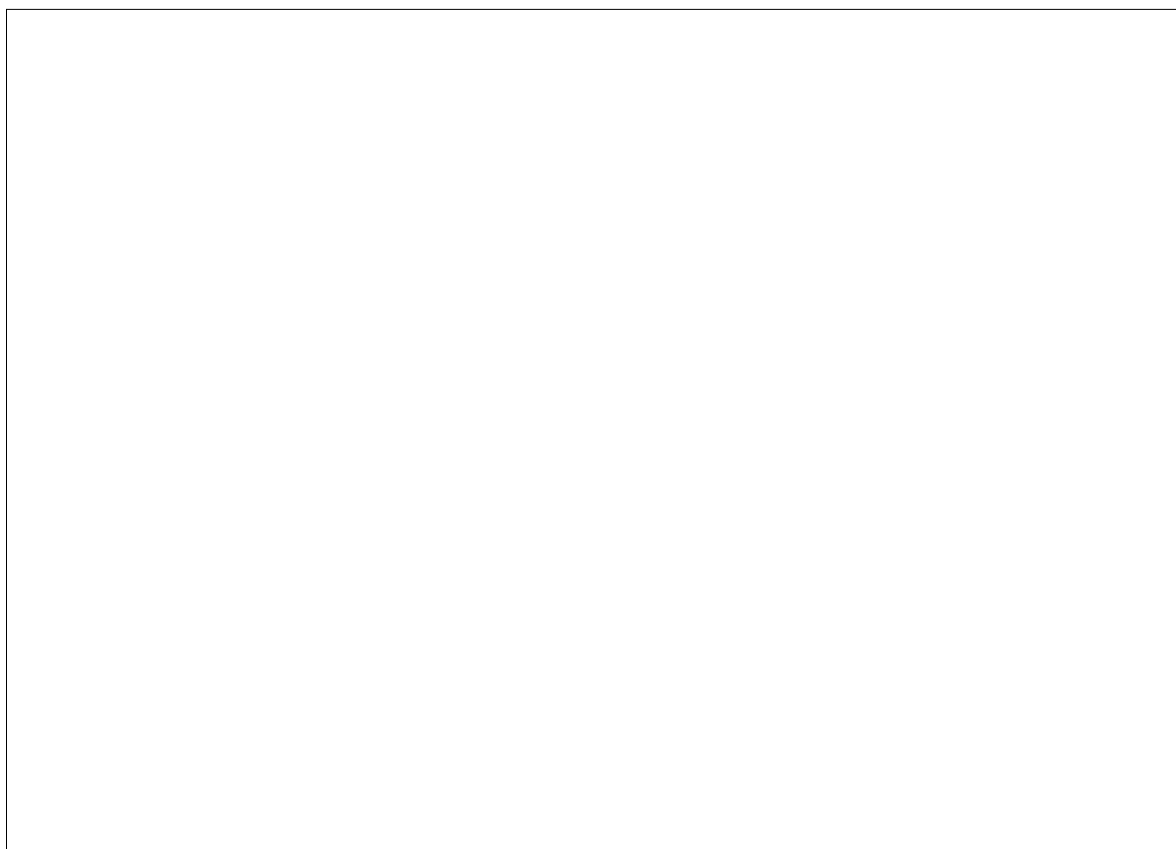

Inne pytania, na które chciałbym/chciałabym znaleźć odpowiedź:

Moje przemyślenia i obserwacje:

Data:

Moje osobiste notatki na ten temat (z lektury, zajęć, wykładów, przeglądanych stron internetowych itp.)::

Znajomość języków obcych

Rola języków obcych oraz postrzegania i kształtowania postaw związanych z językiem i międzykulturowym wymiarem pracy pedagoga była przedmiotem refleksji w sekcji *Biografia językowa PEPELINO*.

Sekcja ta dotyczy wyłącznie używania i uczenia się języków obcych.

Ja i języki obce

Jakie języki obce rozumiesz, a jakimi mówisz? Jakie znasz języki obce? W jakich okolicznościach ich używasz? Czy masz znajomych lub kolegów mówiących w innych językach niż ty?

Jak się nauczyłeś tych języków? Czy kontynuujesz naukę jednego lub kilku języków obcych? W jaki sposób? W jakim celu?

Czy języki obce odgrywają ważną rolę w twojej pracy zawodowej? Jaką rolę pełnią?

Data:

Mój poziom biegłości/znajomości językowej

Wskaż dla każdej sprawności językowej (rozumienie wypowiedzi ustnej i pisemnej, ciągle wypowiedzi ustne lub interaktywne, pisemne wyrażenie) poziom Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (od A1 do C2) odpowiadający twojemu poziomowi znajomości języków, które znasz.

W tym celu możesz skorzystać z tabeli samooceny lub deskryptorów w jednej z wersji europejskiego portfolio językowego (www.coe.int/portfolio).

Możesz wypełnić tylko pierwszą stronę każdej kolumny językowej, a następnie użyć drugiej strony, aby zapisać wszelkie zmiany, które nastąpią w trakcie twojej nauki.

Przykład:

Czytanie:

Języki:	niemiecki		angielski		włoski	
C2						
C1						
B2						
B1						
A2						
A1						

Daty: 9/15 6/16 9/15 6/16 9/15 6/16

Słuchanie:

Języki:						
C2						
C1						
B2						
B1						
A2						
A1						

Data:

Czytanie:

Języki:						
C2						
C1						
B2						
B1						
A2						
A1						

Daty:

Mówienie (opowiadanie):

Języki:											
C2											
C1											
B2											
B1											
A2											
A1											

Daty:

Mówienie (interakcja):

Języki:											
C2											
C1											
B2											
B1											
A2											
A1											

Daty:

Pisanie:

Języki:											
C2											
C1											
B2											
B1											
A2											
A1											

Daty:

Tabela samooceny

ROZUMIENIE		MÓWIENIE		PISANIE	
Sluchanie	Czytanie	Interakcja	Produkcja	Pisanie	
A1	<p>Potrąfię zrozumieć znane mi słowa i bardzo podstawowe wyrażenia, dotyczące mnie osobiście, mojej rodziny i bezpośredniego otoczenia, gdy tempo wypowiedzi jest wolne, a wymowa wyraźna.</p>	<p>Rozumiem znane nazwy, słowa i bardzo proste zdania, np. na tablicach informacyjnych i plakatach lub w katalogach</p>	<p>Potrąfię brać udział w rozmowie pod warunkiem, że rozmówca jest gotów powtarzać lub inaczej formułować swoje myśli, mówiąc wolniej oraz pomagając mi ująć do słowa to, co usiłuję powiedzieć. Potrąfię formułować proste pytania dotyczące najlepiej mi znanych tematów lub najpotrzebniejszych spraw – i odpowiadać na tego typu pytania.</p>	<p>Potrąfię używać prostych wyrażeń i zdań, aby opisać miejsce, gdzie mieszkam oraz ludzi, których znam.</p>	<p>Potrąfię napisać krótki, prosty tekst na widokówce, np. z pozdrowieniami z wakacji. Potrąfię wypełnić formularze (np. w hotelu) z danymi osobowymi, takimi jak nazwisko, adres, obywatelstwo.</p>
A2	<p>Potrąfię zrozumieć wyrażenia i najczęściej używane słowa, związane ze sprawami dla mnie ważnymi (np. podstawowe informacje dotyczące mnie i mojej rodziny; zakupów, miejsca i regionu zamieszkania, zatrudnienia). Potrąfię zrozumieć główny sens zawarty w krótkich, prostych komunikatach i ogłoszeniach.</p>	<p>Potrąfię czytać bardzo krótkie, proste teksty. Potrąfię znaleźć konkretne, przewidywalne informacje w prostych tekstach dotyczących życia codziennego, takich jak ogłoszenia, reklamy, prospekty, karty dań, rozkłady jazdy. Rozumiem krótkie, proste listy prywatne.</p>	<p>Potrąfię brać udział w zwykłej, typowej rozmowie, wymagającej prostej i bezpośrednio wymiany informacji na znane mi tematy. Potrąfię sobie radzić w bardzo krótkich rozmowach towarzyskich, nawet jeśli nie rozumiem wystarczająco dużo, by samemu podtrzymać rozmowę.</p>	<p>Potrąfię posłużyć się ciągłym wyrażeniami i zdaniami, by w prosty sposób opisać swoją rodzinę, innych ludzi, warunki życia, swoje wykształcenie, swoją obecną i poprzednią pracę.</p>	<p>Potrąfię pisać krótkie i proste notatki lub wiadomości wynikające z doradzonych potrzeb. Potrąfię napisać bardzo prosty list prywatny, na przykład dziękując komuś za coś.</p>
B1	<p>Potrąfię zrozumieć główne myśli zawarte w jasnej, sformułowanej w standardowej odmianie języka wypowiedzi na znane mi tematy, typowe dla domu, szkoły, czasu wolnego itd. Potrąfię zrozumieć główne wątki wielu programów radiowych i telewizyjnych, traktujących o sprawach bieżących lub interesujących mnie prywatnie czy zawodowo – wtedy, kiedy te informacje są podawane stosunkowo wolno i wyraźnie.</p>	<p>Rozumiem teksty składające się głównie ze słów najczęściej występujących, dotyczących życia codziennego, lub zawodowego. Rozumiem opisy wydarzeń, uczuć i pragnień zawarte w prywatnej korespondencji.</p>	<p>Potrąfię sobie radzić w większości sytuacji, w których można się znaleźć w czasie podróży po kraju lub regionie, gdzie mówi się danym językiem. Potrąfię – bez uprzedniego przygotowania – włączyć się do rozmów na znane mi tematy prywatne lub dotyczące życia codziennego (np. rodziny, zainteresowań, pracy, podróży, wyjazdów, bieżących wydarzeń).</p>	<p>Potrąfię łączyć wyrażenia w prosty sposób, by opisywać przeżycia i zdarzenia, a także swoje marzenia, nadzieje i ambicje. Potrąfię krótko uzasadniać i objaśniać własne poglądy i plany. Potrąfię relacjonować wydarzenia i opowiadać przebieg akcji książek czy filmów, opisując własne reakcje i wrażenia.</p>	<p>Potrąfię napisać krótki, spójny tekst na znane mi i interesujące tematy. Potrąfię napisać list opisujący moje doświadczenia i wrażenia.</p>
B2	<p>Potrąfię zrozumieć dłuższe wypowiedzi i wykłady oraz nadażać ze skomplikowanymi nawet wywodami – pod warunkiem, że temat jest mi w miarę znany. Rozumiem większość wiadomości telewizyjnych i programów o sprawach bieżących. Rozumiem większość filmów w standardowej odmianie języka.</p>	<p>Czytam ze zrozumieniem artykuły i reportaże dotyczące problemów współczesnego świata, w których piszący prezentują określone stanowiska i poglądy. Rozumiem współczesną prozę literacką.</p>	<p>Potrąfię się porozumiewać na tyle płynnie i spontanicznie, że mogę prowadzić swobodne rozmowy z rodzinnymi użytkownikami języka. Potrąfię brać czynny udział w dyskusjach na znane mi tematy, przedstawiając swoje zdanie i broniąc swoich poglądów.</p>	<p>Potrąfię formułować przejrzyste, rozbudowane wypowiedzi na różne tematy związane z dziedzinami, które mnie interesują. Potrąfię wyjaśnić swój punkt widzenia w danej kwestii oraz podać argumenty za i przeciw względem możliwych rozwiązań.</p>	<p>Potrąfię pisać zrozumiale, szczegółowe teksty na dowolne tematy związane z moimi zainteresowaniami. Potrąfię napisać rozprawkę lub opracowanie, przekazując informacje lub rozważając argumenty za i przeciw. Potrąfię pisać listy, podkreślając znaczenie, jakie mają dla mnie dane wydarzenia i przeżycia.</p>
C1	<p>Rozumiem dłuższe wypowiedzi, nawet jeśli nie są one jasno skonstruowane i kiedy związki logiczne są w nich jedynie implikowane, a nie wyrażone bezpośrednio. Bez większych trudności rozumiem programy telewizyjne i filmy.</p>	<p>Rozumiem długie i złożone teksty informacyjne i literackie, dostrzegając i doceniając ich różnicowanie pod względem stylu. Rozumiem artykuły specjalistyczne i dłuższe instrukcje techniczne, nawet te niezwiązane z moją dziedziną.</p>	<p>Potrąfię się wypowiadać płynnie i spontanicznie, bez zbyt widocznego namyślenia się w celu znalezienia właściwych sformułowań. Potrąfię skutecznie porozumiewać się w kontaktach towarzyskich i sprawach zawodowych. Potrąfię precyzyjnie formułować swoje myśli i poglądy, zręcznie nawiązując do wypowiedzi rozmówców.</p>	<p>Potrąfię formułować przejrzyste i szczegółowe wypowiedzi, dotyczące skomplikowanych zagadnień, rozwijając w nich wybrane podtematy lub poszczególne kwestie i kończyć je odpowiednią konkluzją.</p>	<p>Potrąfię się wypowiadać w zrozumiałych i dobrze zbudowanych tekstach, dość szeroko przedstawiając swój punkt widzenia. Potrąfię pisać o złożonych zagadnieniach w prywatnym liście, w rozprawce czy opracowaniu, podkreślając kwestie, które uważam za najistotniejsze. Potrąfię dostosować styl tekstu do potencjalnego czytelnika.</p>
C2	<p>Nie mam żadnych trudności ze zrozumieniem jakiegokolwiek wypowiedzi mówionej – słuchanej „na żywo” czy odbieranej za pośrednictwem mediów – nawet przy szybkim tempie mówienia rodzimego użytkownika języka, pod warunkiem jednak, iż mam trochę czasu, by przyzwyczaić się do nowego akcentu.</p>	<p>Rozumiem z łatwością praktycznie wszystkie formy języka pisanego, włączając w to abstrakcyjne lub językowo skomplikowane teksty, takie jak podreczniki, artykuły specjalistyczne i dzieła literackie.</p>	<p>Potrąfię bez żadnego wysiłku brać udział w każdej rozmowie czy dyskusji. Dobrze znam i odpowiednio stosuję wyrażenia idiomatyczne i potoczne. Wyrażam się płynnie, subtelnie różniąc odcienie znaczeń. Jeśli nawet miałem pewne problemy z wyrażeniem czegoś, potrąfię tak przeformułować swoje wypowiedzi, że rozmówcy są właściwie nieświadomi moich braków.</p>	<p>Potrąfię przedstawiać płynny, klarowny wywód lub opis sformułowany w stylu właściwym dla danego kontekstu, w sposób logiczny i skuteczny, ułatwiający odbiorcy odnotowanie i zapamiętanie najważniejszych kwestii.</p>	<p>Potrąfię pisać płynne, zrozumiałe teksty, stosując odpowiedni w danym przypadku styl. Potrąfię pisać o złożonych zagadnieniach w listach, opracowaniach lub artykułach, prezentując poruszane problemy logicznie i skutecznie, tak by ułatwić odbiorcy zrozumienie i zapamiętanie najważniejszych kwestii. Potrąfię pisać streszczenia i recenzje prac specjalistycznych i utworów</p>

Dossier

Celem dossier jest zarejestrowanie tego, co uważasz za najbardziej przekonujący dowód opanowania przez siebie kompetencji zawodowych wymienionych w PEPELINO.

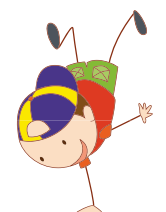
Dossier może zawierać dokumenty wykorzystywane do pracy z dziećmi lub wytworzone razem z nimi, opisy lub nagrania (audio lub wideo) sesji grupowych, sprawozdania z projektów przeprowadzanych wspólnie z kolegami itp. Dla każdego z tych dokumentów można określić, które pole/pola kompetencji w sekcji *Refleksja nad kompetencjami zawodowymi PEPELINO* najlepiej je ilustruje.

Porównując i analizując dokumenty, które wybrałeś i umieściłeś w dossier, możesz obserwować rozwój własnego warsztatu pracy. Możesz usuwać dokumenty, które uważasz za nieistotne, oraz analizując obszary kompetencji, których jeszcze nie posiadasz, a chciałbyś je mieć, włączyć przykłady realizacji różnych działań.

Oczywiście decyzja o tym, co powinno znaleźć się w dossier, należy do ciebie.

Dokumenty zawarte w dossier mogą również służyć jako podstawa do dyskusji nauczycieli z kolegami lub wychowawcami na wszelkie pytania, które możesz zadać sobie sam na temat tego, jak określone kompetencje powinny być rozumiane lub interpretowane w określonych sytuacjach, lub na temat postępów w opanowywaniu kompetencji zawodowych.

Wszystkie uwagi i dokumenty wybrane w celu włączenia ich do dossier można zapisać na listach przedstawionych na następnych stronach. Listy te mogą być powielane, aby umożliwić uwzględnienie wszystkich połączonych informacji w okresie doskonalenia zawodowego.

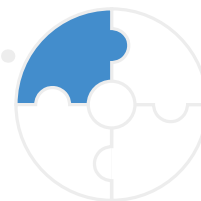
Nr dokumentu	Data	Opis dokumentu	Obszar/y kompetencji, których dotyczy dokument

Nr dokumentu	Data	Opis dokumentu	Obszar/y kompetencji, których dotyczy dokument

Lista deskryptorów kompetencji zawodowych

PRZYJMOWANIE ODPOWIEDNICH
POSTAW I ZACHOWAŃ

Przyjmowanie odpowiednich postaw i zachowań

I. Analiza i dostosowanie sposobu komunikowania się z dziećmi.

1. Potrafię ocenić, czy język, którego używam, jest dostosowany do możliwości i potrzeb dzieci w określonej grupie wiekowej.
2. Potrafię skutecznie reagować, gdy dzieci nie rozumieją wszystkiego, co do nich mówię.
3. Potrafię sprawić, aby każde dziecko czuło się zaangażowane w rozmowy.
4. Potrafię zachęcić dzieci do aktywnego udziału w rozmowach.
5. Potrafię posługiwać się językiem/językami używanymi przez dzieci dla osiągnięcia konkretnych celów w zakresie ich rozwoju językowego.
6. Potrafię również...

II. Pozytywne reagowanie na różnorodność językową i kulturową.

1. Potrafię przekazać dzieciom moje zainteresowanie różnorodnością językową i kulturową.
2. Potrafię reagować pozytywnie na przejawy różnorodności językowej i kulturowej w zachowaniu i postawach dzieci.
3. Potrafię wykorzystać różnojęzyczność dzieci oraz ich doświadczenia kulturowe jako prawdziwe źródło wiedzy w pracy z całą grupą.
4. Potrafię podjąć działania, które zapewnią rodzinom mówiącym innym językiem/językami i pochodzącym z różnych kultur pozytywnie przyjęcie w placówce przedszkolnej.
5. Potrafię zidentyfikować możliwe przyczyny nieporozumień wynikających z różnic w zachowaniach kulturowych i działać jako mediator między dziećmi, rodzicami lub innymi dorosłymi.
6. Potrafię również...

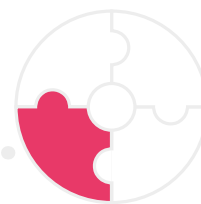
Tworzenie środowiska sprzyjającego uczeniu się

III. Uwzględnianie sposobu, w jaki dzieci nabywają języki

1. Potrafię tak zorganizować przestrzeń klasową, aby zachęcić dzieci do włączania się w działania językowe oraz interakcję z innymi dziećmi.
2. Potrafię zachęcać dzieci do komunikacji pozawerbalnej, wspierającej ich wypowiedzi ustne.
3. Potrafię skutecznie organizować działania wspierające rozwój językowy dzieci.
4. Rozumiem znaczenie emocji w komunikacji z dziećmi i pomiędzy dziećmi.
5. Potrafię wykorzystać technologie informacyjno-komunikacyjne do rozwijania umiejętności językowych i świadomości kulturowej dzieci.
6. Potrafię również...

IV. Organizowanie zajęć na temat języków i różnorodności kulturowej.

1. Potrafię wykorzystać występowanie różnych języków i kultur w bezpośrednim otoczeniu dziecka.
2. Potrafię pomagać dzieciom w rozumieniu różnych zachowań językowych i kulturowych oraz zachęcać je do rozmowy na ten temat.
3. Potrafię w pełni wykorzystać sytuacje, w których dzieci zaczynają uświadamiać sobie funkcjonowanie języka.
4. Potrafię zachęcić dzieci do rozmowy, kiedy pojawia się refleksja nad językiem.
5. Potrafię pobudzać dziecięcą ciekawość do odkrywania języka pisanego.
6. Potrafię również...

Obserwacja i wspieranie rozwoju każdego dziecka

V. Uwzględnianie indywidualnych potrzeb dzieci

1. Potrafię określić poziom umiejętności komunikacyjnych i potrzeby językowe każdego dziecka, wykorzystując odpowiednie narzędzia obserwacyjne.
2. Potrafię pomóc każdemu dziecku w robieniu postępów w jego własnym tempie.
3. Potrafię zapewnić każdemu dziecku możliwość wypowiedzania się.
4. Potrafię pomóc każdemu dziecku w rozwijaniu pewności siebie podczas posługiwania się językami.
5. Potrafię reagować na trudności, które napotykają dzieci w komunikacji werbalnej.
6. Potrafię również...

VI. Wspieranie rozwoju językowego dzieci z innymi językami pierwszymi

1. Potrafię uwzględnić szczególną sytuację dzieci z innymi językami pierwszymi, chcąc określić ich indywidualne umiejętności i potrzeby.
2. Udzielając dzieciom wsparcia, potrafię uwzględniać ich wiedzę oraz kompetencje językowe i kulturowe.
3. Potrafię pomóc dzieciom w wykorzystaniu ich języka pierwszego do robienia postępów w przyswajaniu języka, którym posługuje się grupa.
4. Potrafię zachęcać do interakcji dzieci będące na różnych poziomach zaawansowania w języku, którym posługuje się grupa.
5. Potrafię właściwie reagować na zachowania werbalne lub niewerbalne, które mogą wynikać z różnych tradycji kulturowych.
6. Potrafię również...

Współpraca

VII Współpraca z rodzinami dzieci

1. Potrafię zadbać, aby wszystkie osoby odpowiedzialne za dziecko czuły się mile widziane w placówce.
2. Potrafię zaangażować rodziny w projekty edukacyjne bezpośrednio związane z językowym i kulturowym rozwojem dzieci.
3. Potrafię dzielić się z rodzinami informacjami na temat działań, które najbardziej sprzyjają przyswajaniu języka przez dzieci.
4. Potrafię przekazywać rodzinom informacje na temat postępów ich dzieci.
5. Potrafię włączyć w proces organizacji zajęć informacje uzyskane od rodzin dzieci.
6. Potrafię również...

VIII Praca w zespole

1. Potrafię aktywnie uczestniczyć w wymianie doświadczeń i pomysłów pomiędzy członkami zespołu.
2. Potrafię współpracować z innymi członkami zespołu w przygotowywaniu wspólnych projektów, związanych z językowym rozwojem dzieci.
3. Potrafię przyjmować uwagi, zapytania i porady od współpracowników i innych nauczycieli oraz uwzględniać je w zarządzaniu grupą.
4. Potrafię dzielić się z kolegami z pracy lub nauczycielami szkół podstawowych informacjami dotyczącymi rozwoju językowego dzieci, którymi się opiekuję.
5. Potrafię korzystać z zasobów oferowanych przez instytucje partnerskie lub stowarzyszenia.
6. Potrafię również...

PODZIĘKOWANIA

Wielu ekspertów w dziedzinie nauczania i uczenia się języków oraz osób odpowiedzialnych za kształcenie i doskonalenie zawodowe nauczycieli przedszkolnych przyczyniło się do rozwoju PEPELINO m.in. poprzez udział w warsztatach i spotkaniach w sieci, krytyczne czytanie, sugestie i inne dane wejściowe.

Joanna ADAMCZYK (Poland), Johanna ALBERT (Finland), Magdalena APOSTOLOVA (Bulgaria), Holappa ARJA-SISKO (Finland), Gabriele BÄCK (Austria), Domenico BELLAVITA (Switzerland), Donika BORISOVA (Bulgaria), Marion BRENNAN (Ireland), Michaela BRUMEN (Slovenia), Nida BUMEIKAITE (Lithuania), Ivana CHMELAROVA (Czech Republic), Antonie DE KRAY (Netherlands), Sarka DOHNALOVA (Czech Republic), Jóhanna EINARSDÓTTIR (Iceland), Renate EVJENTH (Norway), Anke FEUCHTER (France), Wolf HALBERSTADT (France), Andromaqi HALOÇI (Albania), Leontina IANCU (Romania), Martina JAGODIC (Croatia), Iveta KOVALCIKOVA (Slovak Republic), Emmanuelle LE PICHON-VORSTMAN (Netherlands), Sigita LEISTRUMENIENÉ (Lithuania), Gun LUNDBERG (Switzerland), Jovanna MAJOREVIC (Montenegro), Anita MARCHAL (France), Maurizia MARGUERETTAZ (Italy), Mariana MEDISAN (Romania), Nikolina MILETIC (Croatia), Liana MKRTCHYAN (Armenia), Argyro MOUMTZIDOU (Greece), Helina MURUASSS (Estonia), Cecilia NILLEN (Sweden), Małgorzata PAMUŁA-BEHRENS (Poland), Fabienne PETIARD (France), Rositsa PETROVA (Bulgaria), Joseph PHILIPPS (France), Sylvia POKRIVCAKOVA (Slovak Republic), Tamara PRIBISEV BELESLIN (Bosnia and Herzegovina), Julia PUTSCHE (Germany and Franco-German Office for Youth), Angélique QUINTUS (Luxembourg), Hans H. REICH (Germany), Lisa REICHER-PIRCHEGGER (Austria), Emma REILLY (Ireland), Claude RICHER-

NE-MANCHET (France), Lara SAID (Malta), Evi SALUVEER (Estonia), Margareth SANDVIK (Norway), Tamara SANIČANIN (Bosnia and Herzegovina), Marie-Hélène TRAMER-RUDOLPHE (Switzerland), Sintija VALKA (Latvia), Dorina VELDHUIS (Netherlands), Alexander WEH (Germany), François WEISS (France), Jutta WÖRLE (Liechtenstein/Switzerland).

Szczególne podziękowania należą się Joëlowi Thibeault z Kanady, który wniósł znaczący wkład do projektu, biorąc udział w warsztatach i korespondencyjnie uczestnicząc w jego realizacji.

Niniejsza publikacja powstała dzięki ogromnemu wsparciu i pomocy Marisy CAVALLI, konsultantki ECML odpowiedzialnej za monitorowanie PEPELINO, oraz całego zespołu Europejskiego Centrum Języków Nowożytnych.

PEPELINO to materiał skierowany do studentów rozpoczynających kształcenie zawodowe, którzy chcą zostać nauczycielami przedszkola, lub do osób pracujących z dziećmi w wieku poniżej lat 7, zainteresowanych rozwijaniem swojego warsztatu zawodowego.

Jest narzędziem do autorefleksji nad kompetencjami zawodowymi, skupionym na różnorodnym i międzykulturowym wymiarze pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym.

Dokument został opracowany w Europejskim Centrum Języków Nowożytnych Rady Europy przez zespół ekspertów z Austrii, Czech, Francji i Grecji, z pomocą nauczycieli z 33 państw członkowskich ECML i innych krajów.

Zgodnie z dokumentami Departamentu Polityki Językowej Rady Europy i Komisji Europejskiej oraz materiałami referencyjnymi opracowanymi przez ECML PEPELINO ma zachęcać do rozważania kwestii edukacyjnych i politycznych związanych z nabywaniem języków i dotyczących socjalizacji dziecka, rozwoju kompetencji różnorodnych, edukacji międzykulturowej oraz respektowania zasobów językowych dzieci w programach nauczania w różnych kontekstach uczenia się.

www.ecml.at/pepelino

www.ore.edu.pl

www.ecml.at

Europejskie Centrum Języków Nowożytnych (ECJN) jest instytucją Rady Europy promującą doskonalenie edukacji językowej wśród wszystkich krajów członkowskich.

PL

www.coe.int

Wszystkie kraje członkowskie Rady Europy podpisały Europejską Konwencję Praw Człowieka – traktat mający na celu ochronę praw człowieka, demokracji i praworządności. Europejski Trybunał Praw Człowieka nadzoruje jej przestrzeganie w państwach członkowskich.

